

T. C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÖĞRETİM SÜRECİNDE ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİN
DEĞİŞİK MATERYALLERLE DESTEKLENMESİNE YÖNELİK
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bayram GÖKTAŞ

Danışman: Doç. Dr. Fevzi DURSUN

Tokat-2024

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Fevzi DURSUN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinin Değişik Materyallerle Desteklenmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

27/06/2024

Bayram GÖKTAŞ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca akademik düzeyde çalışmayı bana sevdiren, özellikle de tez çalışmasının her aşamasında benden yardımını ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Fevzi DURSUN'a sonsuz saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Hem bilgileriyle hem de çalışmalarına olan destekleriyle her zaman yanımda olan Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'ndaki tüm hocalarıma çok teşekkür ederim. Ayrıca tez savunma jürisinde bulunarak tez çalışmama kıymetli katkılarda bulunan sayın hocalarım Doç. Dr. Veda YAR YILDIRIM ve Doç. Dr. Ayhan BULUT'a çok teşekkür ederim. Tez yazım sürecinde hiçbir zaman desteğini ve yardımını esirgemeyen kıymetli meslektaşım Gülser ALTUNER'e çok teşekkür ediyorum. Bugünlere gelmem de emeği çok büyük olan babam Mustafa GÖKTAŞ'a, annem Songül GÖKTAŞ'a, kardeşlerime ve eşimin ailesine çok teşekkür ediyorum. Benim mutluluğum ile mutlu olan, zor ve stresli zamanlarımda desteğini hiç esirgemeyen, her koşulda yanımda olan, tez çalışma sürecimin bitmesini sabırla bekleyen ve fedakârlık gösteren sevgili eşim Vahide Vildan GÖKTAŞ'a teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak tez döneminde hayatımıza giren minik kızıma varlığı ve bana güç verdiği için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

ÖĞRETİM SÜRECİNDE ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİNİN DEĞİŞİK MATERYALLERLE DESTEKLENMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Göktaş, Bayram

Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fevzi DURSUN

Temmuz 2024, xiv+81 sayfa

Bu araştırmanın amacı öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeyle Osmaniye ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi okullarda farklı branşlarda görev yapan 23 öğretmen oluşturmuştur. Veriler, araştırmacının bu çalışma için hazırladığı yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Veri toplama sürecinde öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sonucu öğretmenlerin verdiği cevaplar betimsel analize başvurularak çözümlenmiştir. Elde edilen veriler “materyal türü, materyal seçilme sebebi, materyallere ulaşma yolları, materyal seçilme kriterleri, materyal tasarlama, materyal geliştirme, karşılaşılan sorun veya zorluklar, karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri, materyallerin öğretime katkıları ve eğitim programında gerçekleştirilecek değişiklikler” temaları altında toplanmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmının öğretim sürecinde öğretim etkinliklerini desteklerken dijital materyaller kullandıkları tespit edilmiştir. Kullanılan en sık dijital materyallerin akıllı tahta, sunumlar, animasyonlar ve videolar olduğundan bahsedilmiştir. Materyal seçilme sebebi teması altında en sık bahsedilen öğrenmeyi kolaylaştırma olmuştur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun materyallere ulaşma yollarının Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin materyal seçerken en fazla kazanıma uygun olması kriterine dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların büyük bir çoğunluğunun materyal tasarlamadığı ve geliştirmedeği ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Katılımcılar, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerini değişik materyallerle desteklerken okul imkânlarının yetersizliği, teknik yetersizlikler, öğrencilerin maddi kaynak yetersizliği, materyallerle ilgili problemler, zaman

yetiştirememe ve dersle ilgili problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu problemlere çözümler olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğu Milli Eğitim Bakanlığının desteğinin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılar; materyallerin öğretime öğretimi kolaylaştırma, hazırlanışluk, başarı ve güdülenmeyi arttırma, somut ve kalıcı öğrenme sağlama, dersi zenginleştirme ve aktif katılımı sağlama gibi katkılarının olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bir kısmı öğretim programının sadeleştirilmesini, etkinliklerin arttırılıp ders kitabının zenginleştirilerek eğitim programının düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Süreci, Öğretim Etkinlikleri, Öğretim Materyali, Öğretmen Görüşleri

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS ON SUPPORTING TEACHING ACTIVITIES WITH DIFFERENT MATERIALS DURING THE EDUCATION PROCESS

Göktaş, Bayram

Master's Degree, Department of Curriculum, and Instruction

Thesis Advisor: Doç. Dr. Fevzi DURSUN

July 2024, xiv+81 Pages

The aim of this research is determined as examining teachers' opinions on supporting teaching activities with various materials during the teaching process. The study group of the research is 23 teachers working in different branches in public schools affiliated with the Osmaniye Provincial Directorate of National Education, by using criterion sampling which is one of the purposeful sampling methods. The data obtained with the semi-structured interview form prepared by the researcher of this study. During the data collection process, teachers held face-to-face interviews. As a result of the interviews, the answers given by the teachers were analyzed using descriptive analysis. The data obtained were collected under the themes of "type of material, reason for choosing materials, ways to access materials, criteria for selecting materials, material design, material development, problems or difficulties encountered, suggestions for solutions to problems encountered, contributions of materials to teaching and changes to be made in the education program. It was determined that the majority of the participants used digital materials while supporting teaching activities during the teaching process. It was mentioned that the most frequently used digital materials are smart boards, presentations, animations, and videos. The most frequently mentioned theme under the reason for choosing materials was facilitating learning. It was concluded that the majority of the participants accessed the materials through the Ministry of National Education. It has been determined that teachers mostly attend to the criterion of being suitable for the learning outcomes when choosing materials. Also, research shows that most of the participants do not design or develop materials. When the participants supported the teaching activities with dissimilar materials during the teaching process,

they informed that they experienced inadequacy of school facilities, technical inadequacies, students' lack of financial resources, problems with materials, lack of time, and problems related to the course. As a solution to the problems, most participants stressed that the support of the Ministry of National Education is essential. Participants stated that the materials contribute to education as facilitating teaching, increasing readiness, success, and motivation, providing concrete and permanent learning, enriching the lesson and ensuring active participation. Majority of the participants stated that the training program needs to be organized; should be simplified, activities should be increased, and the textbook should be enriched.

Key Words: Teaching Process, Teaching Activities, Teaching Materials, Teachers Opinions

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK SÖZLEŞME	i
JÜRİ KABUL VE ONAY	Error! Bookmark not defined.
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem	3
Amaç	5
Önem.....	6
Sayıtlılar	7
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar	8
BÖLÜM II	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
Öğretim Materyali.....	9
Öğretim Materyali Seçilirken Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler	9
Öğretim Materyalleri Kullanmanın Eğitime Faydaları.....	10
Öğretim Materyalleri Çeşitleri.....	10
İşitsel Materyaller	10
CD	10
Plaklar	11
Görsel Materyaller	11
Yazı Tahtası.....	11
Resimler	11
Poster.....	11
Gerçek Nesneler.....	11
Haritalar ve Küreler	12

Modeller	12
Grafikler	12
Sergiler	12
Tepegöz	12
Mikroskop	13
Görsel-İşitsel Materyaller	13
Televizyon	13
Kuklalar	13
Yazılı Materyaller	13
Kitaplar	13
Dijital Öğretim Materyalleri	13
Akıllı Tahta	14
Bilgisayar	14
İnternet	14
Etkileşimli Video	14
Projeksiyon (Yansıtım) Cihazı	15
Alanyazında Materyallerle İlgili Yapılan Çalışmalar	15
Yurt İçinde Materyallerle İlgili Yapılan Çalışmalar	15
Yurt Dışında Materyallerle İlgili Yapılan Çalışmalar	16
BÖLÜM III	18
YÖNTEM	18
Araştırma Modeli	18
Çalışma Grubu	19
Veri Toplama Aracı	20
Veri Toplama Süreci	20
Verilerin Analizi	20
Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları	21
BÖLÜM IV	23
BULGULAR	23
Materyal Türü Temasına İlişkin Bulgular	23
Dijital Materyaller	23
Görsel Materyaller	24
Yazılı Materyaller	24
Görsel-İşitsel Materyaller	25

İşitsel Materyaller	25
Materyal Seçilme Sebebi Temasına İlişkin Bulgular.....	25
Öğrenmeyi Kolaylaştırma	26
Öğretimi Kolaylaştırma	26
Kazanımlara Ulaşabilme	27
Materyallere Ulaşma Yolları Temasına İlişkin Bulgular	27
MEB.....	28
İnternet	28
Kendi İmkânları.....	29
Okul İdaresi	29
Materyal Seçilme Kriterleri Temasına İlişkin Bulgular	29
Kazanıma Uygunluk	30
Öğrenci Düzeyine Uygunluk.....	30
İşlevsellik	31
Öğrenci Hazır Bulunuşluğu.....	31
Okul İmkânları	32
Materyal Tasarlama Temasına İlişkin Bulgular	32
Materyal Tasarlamayanlar.....	33
İş birliği.....	33
İlgi Çekme	34
Kazanıma Uygun	34
Proje Ödevleri.....	35
Bilgisayar Programları	35
Materyal Geliştirme Temasına İlişkin Bulgular	35
Materyal Geliştirmeyenler	36
Kazanıma Uygun	36
Öğrenci Merkezlilik.....	37
Öğrenci Düzeyine Uygun.....	37
Araç-Gereçler Aracılığıyla.....	38
Görsel Öğeler	38
Öğretimdeki Eksiklikler.....	39
Karşılaşılan Sorun veya Zorluklar Temasına İlişkin Bulgular	39
Sorunla Karşılaşmayanlar	39
Okul İmkânlarının Yetersizliği.....	40

Teknik Yetersizlikler	41
Öğrencilerin Maddi Kaynak Yetersizliği	41
Materyallerle İlgili Problemler	42
Zamanı Yetiştirememe	42
Dersle İlgili Problemler	42
Karşılaşılan Sorunlara Çözüm Önerileri Temasına İlişkin Bulgular	43
MEB Desteği	43
Bireysel Hazırlık	44
İdarenin Bilgilendirilmesi	45
Teknik Altyapının Geliştirilmesi	45
İş birliği	45
Çözüm Önerisi Bulunmayanlar	46
Öğretim Programının Düzenlenmesi	46
Materyallerin Öğretime Katkıları Temasına İlişkin Bulgular	46
Öğretimi Kolaylaştırıyor	47
Hazır Bulunuşluk Artıyor	47
Güdülenmeyi Arttırıyor	48
Somut Öğrenme Sağlıyor	48
Başarı Artıyor	49
Kalıcı Öğrenme Sağlıyor	49
Aktif Katılım Sağlıyor	50
Dersi Zenginleştiriyor	50
Eğitim Programında Gerçekleştirilecek Değişiklikler Temasına İlişkin Bulgular ...	50
Eğitim Programı Düzenlenmeli	51
Uygulamaya Dönük Olmalı	51
Bilişim Portalları Geliştirilmeli	52
Öğrenci Düzeyine Uygun Olmalı	52
Kazanıma Uygun Olmalı	53
Bölgeye Göre Bütçe Olmalı	53
Hizmetiçi Eğitim Arttırılmalı	53
BÖLÜM V	55
TARTIŞMA	55
BÖLÜM VI	61
SONUÇ VE ÖNERİLER	61

Sonuçlar.....	61
Öneriler	63
Uygulamaya Yönelik Öneriler	63
Araştırmacılara Yönelik Öneriler	63
KAYNAKÇA.....	64
EKLER	78
Ek 1. Uygulanan Görüşme Formu	78
Ek 2. Osmaniye İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni Olur Yazısı	79
Ek 3. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Kararı	80
Ek 4. Yazarın Özgeçmişi.....	Error! Bookmark not defined.

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcı Öğretmenlere Dair Veriler.....	19
Tablo 2. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Ne Tür Materyaller Kullandıklarına İlişkin Görüşleri	23
Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyal Türünün Seçilme Sebebine İlişkin Görüşleri	25
Tablo 4. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyallere Ulaşma Yollarına İlişkin Görüşleri.....	27
Tablo 5. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyalleri Hangi Kriterlere Göre Seçtiklerine İlişkin Görüşleri	29
Tablo 6. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyalleri Nasıl Tasarladıklarına İlişkin Görüşleri	32
Tablo 7. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyalleri Nasıl Geliştirdiklerine İlişkin Görüşleri	36
Tablo 8. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesine İlişkin Karşılaştığı Sorun veya Zorluklara Dair Görüşleri	39
Tablo 9. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesine İlişkin Sorunların Çözümü İçin Öneriler	43
Tablo 10. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesinin Öğretime Katkılarına İlişkin Görüşleri	47
Tablo 11. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesi Konusunda Eğitim Programlarında Ne Tür Değişiklikler Gerçekleştirileceğine İlişkin Görüşleri.....	51

KISALTMALAR

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

ÖBA: Öğretmen Bilişim Ağı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, insanın doğumu ile başlayıp ölümü ile biten bir süreç olmakla birlikte insanın var olduğu andan beri devam etmektedir (Çakıl, 2006; Han ve Elçiçek, 2021; Yanpar Yelken ve Yavuz Konokman, 2020). Bu yüzden eğitim kavramı ile ilgili pek çok kişi farklı tanımlar yapmıştır (Çakıl, 2006; Sönmez, 2014). Ertürk'e göre (1988), eğitim kişinin davranışında kasıtlı ve yaşantılar aracılığıyla istendik değişme meydana getirme sürecidir. Tyler (2014), eğitimi kişinin davranış kalıplarını değiştirme süreci olarak tanımlamıştır. Senemoğlu (2015), eğitimi istendik davranış oluşturma süreci olarak tanımlamıştır. Eğitim sosyal bir sistemdir bu yüzden birbiriyle ilişkili ve birbirini etkileyen öğretmen, program, öğrenci, okul idaresi, veli ve ders materyalleri gibi öğelerden oluşur. Bu öğeler arasındaki ilişkinin etkili ve uyumlu olması öğretim etkinliklerinin etkili ve verimli olarak yürütülmesini sağlamaktadır. Öğretim etkinliklerinin büyük bir bölümü öğrencilerle etkileşimin olduğu sınıf ortamında gerçekleşmektedir (Murat, Aslantaş ve Özgan, 2006). Ayrıca eğitim çok yönlü bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Başak, 2020; Tanhan, 2000). Eğitimin çok yönlü bir kavram olması eğitim programının tanımlanmasını zorlaştırmaktadır (Tanhan, 2000). Eğitim programları, bir ülkenin temel eğitim sistemine dayanmaktadır çünkü eğitim programları çocuğun okul içinde ve okul dışında kazanmış olduğu tüm öğrenme deneyimlerini kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Gültekin, 2020). Ulusal veya uluslararası düzeyde, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, kültürel ve toplumsal kalkınmanın gerçekleştirilmesinde eğitim programları çok önemlidir. Bu yüzden eğitim programları, nitelikli ve kaliteli bir eğitim sistemi kurma, nitelikli insan gücünün yetiştirme, kültürel ve toplumsal değerlerin korunup geliştirilmesi amacıyla geliştirilir (Özdemir, 2009). Bu amaçlara hizmet edebilecek ve işlevini tam olarak yerine getirebilecek eğitim programları koordineli, sistemli ve bilimsel olarak geliştirilip sürekli değerlendirilmelidir (Altıntaş ve Görgen, 2021).

Eğitim programı, birbiriyle ilişkili dört öğeden oluşmaktadır. Bu öğeler; hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirmedir (Demirel ve Yağcı, 2007; Gültekin, 2020; Hotaman, 2010). Eğitim programının öğelerinden her biri diğer öğeleri etkilemektedir (Gültekin, 2020). Hedefler, eğitim programının en temel ögesi olarak

kabul edilmektedir. Program geliştirme sürecinde eğitim programının diğer öğelerine yön vermektedir (Yakar, 2016). Hedefler, öğrencilere kazandırılacak istendik özelliklerdir. Kazanımlar ise eğitim aracılığıyla öğrencilere kazandırılmak istenilen beceri, bilgi ve duygu gibi gözlenebilir özelliklerin tümüdür (Sönmez, 2014; Sönmez ve Alacapınar, 2015). Eğitim programının içerik ögesinde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için “Ne öğretelim?” sorusunun yanıtı aranmaktadır (Demirel, 2020; Hotaman, 2017). Eğitim programının içerik ögesiyle öğretilecek konular düzenlenmektedir (Demirel, 2020; Sönmez, 2014). İçerik ögesi, düzenlenirken hedef davranışlar dikkate alınmalıdır. İçerik ögesinin bu düzenlemesi gerçekleştirilirken hedefin düzeyi, basamak ve sınırlama dikkate alınmalıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2015). Öğrenme-öğretme süreci düzenlenirken “Nasıl öğretelim?” sorusuna cevap aranmaktadır (Demirel ve Yağcı, 2007; Güven ve Alan, 2020; Hotaman, 2017). Öğrenme-öğretme sürecinde, öğrencilere istendik davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantıları düzenlenmektedir (Güven ve Alan, 2020; Sönmez, 2014). Bu öğrenme yaşantıları, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmelidir. Dolayısıyla öğrenci eleştirel, yansıtıcı ve yaratıcı düşünmeye sevk edilmiş olacaktır. Bu yüzden öğrenme yaşantıları düzenlenirken öğrenme stratejileri, öğrenme stilleri ve öğrenme modelleri dikkate alınmalıdır çünkü öğrencilerin öğrenme etkililiği açısından oldukça önemlidir (Demirel, 2020). Ayrıca öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğini arttırmak amacıyla çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır (Bozpolat, Uğurlu, Usta ve Şimşek, 2016; Karasu Avcı ve Ketenoğlu Kayabaşı, 2019).

Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan çeşitli yöntem ve teknikler hedef ve kazanımlara göre belirlenmekle birlikte dersin içeriği ve birbiriyle uyumlu olmalıdır. Öğrenme-öğretme sürecinde, öğrencilerin öğrenmelerini sağlayabilmek amacıyla etkili öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılmaktadır (Bozpolat ve diğerleri, 2016). Değerlendirme, iki şeyin karşılaştırılmasına dayanan bir değer biçme ve yargılama süreci olarak ifade edilebilir (Demirel, 2020; Sönmez, 2014; Uşun, 2016). Diğer bir ifadeyle değerlendirme, öğrencilere kazandırılmak istenen istendik davranışların ne kadarının kazandırıldığıdır (Eker ve Sarı, 2020; İşman ve Eskicumalı, 2003). Değerlendirme ile birlikte elde edilen sonuçlar eğitim programının geliştirilmesi amacıyla kullanılmaktadır. Hedefler ile değerlendirme öğeleri arasında hedeflere ulaşabilmek için seçilen ve düzenlenen yöntem, araç ile etkinliklerin kullanıldığı öğrenme-öğretme süreci ögesi yer almaktadır (Erdem, 1994).

Öğretim süreci için ise en önemli yardımcı, materyallerdir (Çelik, 2007; Öncü, 2018) çünkü kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmek için uygun materyallerin kullanımı önemlidir (Yıldız, 2018). Öğretim etkinlikleri esnasında kullanmak için hazırlanan materyaller yalın, basit ve çok ayrıntılı olmayacak bir şekilde istenilen mesajı vermek için hazırlanmalıdır (Demirel ve Yağcı, 2007). Öğretim etkinliklerini planlarken öğrencilere konunun etkili bir şekilde öğretilmesi için gerekli materyallerin nasıl hazırlanacağı sorusuna cevap arayan öğretmenlerin yeni öğrenme kuramlarını bilmesi, öğrenmenin hangi şartlar altında oluşacağını veya oluşmayacağını bilmesi, öğretim strateji ve yöntemleri konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir (Demirel ve diğerleri, 2004).

Problem

Öğretim sürecinde materyaller ve araç-gereçler tarihsel süreç boyunca hep kullanılmıştır. Teknolojideki gelişmeler, bilimdeki ilerlemeler ve insanların öğrenebilmesi amacıyla gerekli tüm unsurlara verilen önemle birlikte öğretim materyallerinin kullanımı giderek önem kazanmıştır (Dalmışlı, 2013; Yeşilyurt, 2006). Öğretim materyalleri ile desteklenen bir öğrenme ortamı öğrenciler için dikkat çekici (Akçay, Feyzioğlu ve Tüysüz, 2003; Korkmaz, 2018; Polat ve Özcan, 2014; Şimşek, 2003), verimli (Bozkurt ve Akalın, 2015; Cai, 2012; Shyamlee ve Phil, 2012; Woottipong, 2014), ekonomik (Akçay ve diğerleri, 2003; Eroğlu, 2006), ilgi çekici (Antonova, Snezhko ve Anohina, 2019; Donkor, 2011; Duman, 2013; Eroğlu, 2006; Wang, 2015), sürekli (Eroğlu, 2006), akademik başarıyı arttırıcı (Bulusan, 2019; İnal ve Aydın, 2015; Şahin, Gençtürk ve Budanur, 2007; Uzunöz, Aktepe ve Gündüz, 2017) ve öğretim sürecini zenginleştirici (Eroğlu, 2006; Gürbüz, 2006; Kutluca ve Akın, 2013) olur.

Öğretim süreci esnasında yapılan etkinlikler öğrencilerin güdülenme düzeyini arttırma, onların önceki öğrenmeleri ile öğrenecekleri yeni bilgiler arasında ilişki kurmalarına yardımcı olma ve öğrenme hedeflerine dikkati odaklaştırmada etkili olduğu için (Senemoğlu, 2015), öğretim materyallerinin geliştirilmesi ders etkinliklerini desteklemek için önemlidir (Ridhwan, Sumarmi, Ruja, Utomo ve Sari, 2019).

Öğretim sürecinde materyal kullanımının öğrencilerin sürece daha etkin katılım göstermesini sağladığı bilinmektedir (Kutluca ve Akın, 2013; Şahin, 2014; Yılmaz,

2012). Ayrıca materyal kullanımı yaparak-yaşayarak (İnan, 2006; Semerci, 2006; Yeşilyurt, 2006) ve somut öğrenmeler (Baki, Karataş ve Güven, 2001; Duman, 2013; Yeşilyurt, 2006) gerçekleştirilerek belirlenen hedeflere daha kolay ulaşım (Baki ve diğerleri, 2001; Karamustafaoğlu, 2006; Rini, Suryani ve Fadhillah, 2019; Widarti, Rokhim ve Syafruddin, 2020), etkili bir eğitim ortamı yaratmaktadır (Ampa, 2015; Baytekin, 2011; Karamustafaoğlu, 2006; Semerci, 2006). Böylelikle öğrenilen bilgiler kalıcı olmaktadır (Duman, 2013; Güven, 2006; Korkmaz, 2018; Şimşek, 2003; Ulusoy ve Gülüm, 2009; Yeşilyurt, 2006; Yıldız, 2018). Bu yüzden öğrencilerin, öğrendiği bilgileri daha fazla hatırlayabilmesi için öğretim sürecinde çok ortamlı öğrenme sürecinin oluşturulması önemlidir. Bu çok ortamlı öğrenmenin temelini ise yıllarca ders kitabı ve öğretmen oluşturmuştur (Çelik, 2007; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004; Yaşar, 2004). Ancak çağdaş öğretim sürecinde, çok ortamlı öğrenmenin gerçekleştirilmesinde işitsel ve görsel materyaller ön plana çıkmıştır (Sevim, 2016; Yaşar, 2004). Bu açıdan incelendiğinde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesinde duyu organlarının daha fazla kullanılması amacıyla görsel ve işitsel materyallere yer verilmektedir (Çelik, 2007; Dalmışlı, 2013; Demirel ve diğerleri, 2004; Duman, 2013; Yaşar, 2004).

Öğretim sürecinde kullanılacak materyallerin yüksek maliyetli olması, daima taşınma zorunluluğunun olması, kullanılmasında gerekli hazırlıkların ve zamanın olmaması gibi sınırlılıklar bulunsan da (Dalmışlı, 2013), öğretim sürecinde öğretim materyallerini kullanmanın önemi kabul edilmektedir. Ancak öğretim materyallerinden yeterli düzeyde yararlanılamadığı, öğretmenlerin yeterli düzeyde donanıma sahip olmadığı ve bazı öğretmenlerin öğretim materyallerini kullanma konusunda istekli olmadıklarına dair araştırma sonuçları bulunmaktadır (Alım, 2015; Kaya, 2006).

İşman (2002), yaptığı araştırmada öğretmenlerin, öğrenmeyi arttıran ve güdüleyen eğitim teknolojilerini öğretim sürecinde yeterli düzeyde kullanamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Hu, Clark ve Ma (2003), devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin, öğretimde teknoloji kullanılmasında dirençlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Semerci (2006), yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin materyal üretebilme ve kullanabilme konusunda kendilerini yeterli düzeyde görmediklerine ilişkin sonuca ulaşmıştır. Ulusoy ve Gülüm (2009), yaptıkları araştırmada sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin maddi imkânsızlıklar nedeniyle

öğretim materyallerini kullanamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Jwaifell ve Gasaymeh (2013), İngilizce öğretmenleri ile yaptıkları araştırmada öğretmenlerin interaktif tahtalara dayalı olarak öğretim tasarımı becerileri kazandırılacak şekilde yetiştirilmesinin gerekli olduğunu vurgulamışlardır çünkü öğretmenlerin interaktif tahta kullanımı öğrenme ve öğretme için çeşitli faydalar sağlamaktadır. Kola Jacob (2013), yaptığı araştırmada öğretmenlerin fizik öğretiminde öğretim materyallerini yeterince kullanmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Er ve Bayındır (2015), yaptıkları araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çalıştıkları okulda görsel ve sesli materyalleri kullanamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumun nedenini ise okullarda teknolojik imkânların (akıllı tahta, bilgisayar gibi) yeterli düzeyde olmaması ile açıklamışlardır. Aslan ve Turan (2016), yaptıkları araştırmada tarih öğretmenlerinin birçoğunun görsel materyalleri ders esnasında nasıl kullanacağına ilişkin yeterli donanım ve bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Korkmaz (2018), imam hatip meslek dersleri öğretmenleriyle yaptığı araştırmada öğretmenlerin materyal hazırlama ve kullanma konusunda yeterli düzeyde bilgi ve donanıma sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Babayiğit (2019), yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersine çok az materyal hazırladıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin bu derste çok az materyal kullanmasının nedeni olarak materyal hazırlamanın çok emek ve zaman gerektirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Bu bağlamda öğretmenlerin, öğretim sürecinde materyaller kullanmasıyla ilgili sorunların belirlenerek çözüm alternatiflerinin arttırılması öğretim sürecinin niteliğinin arttırılmasında önemli katkı sağlayacaktır çünkü bu süreçte öğretim materyallerinin rolü yadsınamaz. Ayrıca alanyazında yer alan bu çalışmalar değerlendirildiğinde öğretmenlerin materyalleri tasarlama ve geliştirme konusunda yaşadığı sorunların önemli olduğu görülmüş ve çalışma kapsamına alınmıştır. Bu anlamda öğretim sürecinde etkinliklerin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Öğretim sürecinin niteliğini bu denli etkileyen öğretim materyalleriyle ilgili öğretmenlerin yaşadığı sorunlara ve bu sorunların çözülmesi kapsamına bağlı olarak bu çalışmanın amacı öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt Amaçlar:

1. Öğretmenler, öğretim sürecinde hangi materyalleri kullanmaktadır?
2. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde kullandıkları materyalleri niçin tercih ettiklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde kullandıkları materyallere nasıl ulaştıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde kullandıkları materyalleri hangi kriterlere göre seçtiklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorun veya dair görüşleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunun dair görüşleri nelerdir?
9. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime olan katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
10. Öğretmenlerin, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin eğitim programlarında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine dair görüşleri nelerdir?

Önem

Öğretmenlerin, öğretim materyallerini tasarlama ve kullanma süreçlerine de hâkim olması gerekmektedir (Çelik, 2007; Özkurt, 2017; Yiğit, 2009). Bu yüzden öğretmenler, öğretim materyallerini tasarlama becerisine sahip olmalıdır (Özkurt, 2017; Yanpar Yelken, 2009). Bu beceriye sahip olan öğretmenlere sınıf yönetimi, öğrencilerin akademik başarısı, hedeflere daha etkili bir şekilde ulaşabilme, kalıcı ve anlamlı öğrenme sağlaması açısından kolaylıklar sağlamaktadır (Özkurt, 2017). Öğretim sürecinde duyu organlarını daha fazla kullanabilmenin öğrenmenin etkililiği ile ilişkili olduğu söylenebilir. Öğrenmenin etkililiğini arttırmak ve daha fazla duyu organını harekete geçirmek için görsel ve işitsel materyallerin öğretim sürecinde daha fazla yer

alması gerekmektedir (Saka ve Saka, 2005). Nitelikli öğrenciler yetiştirebilmek ve etkili bir öğretim gerçekleştirebilmek için materyal kullanımı büyük önem taşımaktadır. Sadece duyulan bilgileri öğrenmek öğrenciler için daha zordur ancak öğrencilerin ihtiyaç ve ilgileri dikkate alınarak materyaller kullanmak gerçekleştirilen öğretimin niteliğini ve kalıcılığını arttırmaktadır (Yılmaz, 2012). Öğretimin niteliğini ve kalıcılığını arttırmak için öğretmenlerin, öğretim materyallerini aktif olarak kullanması gerekmektedir (Gündüz ve Odabaşı, 2004). Bu yüzden öğretmenlerin, öğretim materyallerini kullanmaları yararlı olacaktır (Yılmaz, 2012). Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğrencilerde daha verimli, kalıcı ve etkili öğrenmenin gerçekleşebilmesi için önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir. Sürekli olarak gelişen ve değişen dünyada öğrenme ve öğretme yöntemleri de değişmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde öğretmenlerin materyal tasarlama ve geliştirme becerilerini geliştirmesi, teknoloji destekli materyalleri kullanabilmesi ve öğretim etkinliklerini birden fazla duyu organına hitap eden materyallerle desteklemesi gerekmektedir. Bu anlamda bu çalışma ile öğretmenlerin öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin görüşleri alınarak kullanılan materyallerin öğretmene ve öğrenciye katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylelikle Eğitim Programları ve Öğretim ile öğretmen yetiştirme çalışmalarına ve öğretmenlere hizmetiçi eğitim düzenleyen uzmanlara görüş bildirmesi açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma bir durum çalışması olduğu için katılımcı öğretmenlerin farklı okul ve branşa sahip olması açısından da diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Bu yönleri odağa alındığında öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin alınması amacıyla yapılan bu araştırma, bu alanda daha sonra yapılacak olan araştırmalara yol göstermesi, alanyazındaki boşlukları doldurması ve Eğitim Programları ve Öğretim alanına katkı sunacağı düşünüldüğünden önemli değerlendirilmektedir.

Sayıtlar

1. Bu araştırmaya katılacak öğretmenlerin görüşme sorularına içten ve doğru cevap verdiği varsayılmıştır.
2. Araştırmada kullanılan yöntemin, bu araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma,

1. Kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulardan elde edilen verilerle,
2. 2022-2023 öğretim yılında farklı branşlarda olan 23 öğretmenden alınan görüşlerle sınırlıdır.

Tanımlar

Öğretim: Öğrenmeyi oluşturabilmek için bilgi ve çevrenin (yöntem, teknik ve materyaller) düzenlenmesidir (Demirel ve diğerleri, 2004; Kaya, 2006; Tutkun ve Koç, 2014).

Materyal: Etkili öğrenme ortamı oluşturmak ve hedeflenen amaçlara ulaşabilmek için belirli bölümü değişik araçlarla kullanılmak üzere hazırlanan görüntülü, basılı, sesli, sesli-görüntülü, yazılı veya elektronik belgedir (Sülükçü, 2011).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal yapısı üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda öğretim materyali, öğretim materyal türleri, öğretim materyali seçilirken dikkat edilmesi gereken ilkelere ve öğretim materyallerinin eğitime katkılarına ilişkin kuramsal bilgi verilmiştir.

Öğretim Materyali

Öğretim materyali, öğretim sürecinde öğretim araçlarının yardımıyla kullanılabilen ve öğrencilerin öğrenme sürecinde etkileşim düzeyini arttırmaya yarayan kaynak ya da malzemelerdir. Bu öğretim materyallerine çalışma yaprakları, cd, kuklalar, asetat, ses kasetleri, resimler, slâyt, power point sunuları ve disketler örnek verilebilir (Yeşilyurt, 2006).

Soyut kavramları görselleştirerek somut ve anlaşılır bir şekilde sunmayı amaçlayan öğretim materyalleri, öğrencilerin hayal güçlerinin gelişmesine ve yaratıcı düşüncelerine yardımcı olur (Özdemir, 2010). Öğretim sürecinde materyallerin kullanımı, zamanın etkili kullanılmasını sağlar, derslerin verimini artırır ve öğrenmeyi kolaylaştırır (Kazu ve Yeşilyurt, 2008). Materyaller, öğretim sürecinde birden fazla duyu organına hitap ettiği için kalıcı ve etkili öğrenmeyi desteklemektedir (Yaşlıca, 2019). Ancak bu desteğin iyi tasarlanmış ve geliştirilmiş öğretim materyalleriyle sağlanabileceği unutulmamalıdır.

Öğretim Materyali Seçilirken Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Öğretim sürecinde kullanılacak olan materyaller seçilirken karmaşık olmamasına, güncelleyebilme ve geliştirebilmeye imkân olmasına, öğrenci düzeyine uygun, dayanıklı ve basit olmasına dikkat edilmelidir (Çelik, 2007; Demirel ve diğerleri, 2004; Yıldız, 2018). Öğretim materyallerinin seçimini etkileyen faktörler; öğretim hedefleri, öğretim yöntemleri, öğrenciler, öğretmenler, eğitim-öğretim ortamı ve araç-gereç özellikleri olarak ifade edilebilir (Çelik, 2007; Yiğit, 2009).

Öğretim Materyalleri Kullanmanın Eğitime Faydaları

Öğretim sürecinde kullanılan teknolojik araçlar ve her türlü materyal, öğretim sürecine önemli katkı sağlar (Özdemir, 2010). Bu öğretim materyallerinin, öğretim sürecine olan faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Öğrencilerin derse karşı olan ilgileri artırmaktadır. Öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişimin güçlenmesini sağlamaktadır (Demirel, 1996).
- Öğrencilerin, güdülenme düzeylerini artırır (Demirel ve diğerleri, 2004).
- Ekonomiktir yani tekrar tekrar kullanılabilir (Kaya, 2006).
- Öğrenilen bilgilerin hatırlanmasını kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin farklılık gösteren öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Yiğit, 2009).
- Çoklu öğrenme ortamı sağlamaktadır (Uysal, 2010).
- Soyut bilgilerin somutlaştırılmasını sağlamaktadır (Çoban ve İleri, 2013).
- Öğretilcek bilgilerin tutarlı bir şekilde sunulmasına imkân tanımaktadır (Koçak, 2013).
- Zamandan tasarruf sağlamaktadır (Atak Yayla ve Dalmışlı, 2014).
- Öğrencilerin derse odaklanmasını sağlamaktadır (Kuloğlu, 2019).
- Karmaşık olan konuları basitleştirmektedir (Altun ve Kahveci, 2019).

Öğretim Materyalleri Çeşitleri

İşitsel Materyaller

İşitsel materyaller, işitme duyusuna yönelik olarak kullanılan öğretim malzemesidir (Başak, 2002; Çelik, 2007). İşitsel materyallere radyolar, teypler, ses bantları, cd ve cd çalarlar örnek verilebilir (Kıy Can, 2009; Sever, 2017; Yıldız, 2018).

CD. Bilgisayar alanındaki gelişmelerin yaygınlaşmasıyla birlikte kullanımları yaygınlaşmıştır (Yıldız, 2018). Ucuz ve kullanımı kolay olduğundan tercih edilmektedir (Çelik, 2007; Demirel ve diğerleri, 2004; Yıldız, 2018). CD'ler, öğrencilerin dinleme yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca CD'lerin öğretim sürecine katkılarını öğrenmeyi canlı tutması, kalıcı öğrenme sağlaması, tekrar tekrar kullanılabilmesi, her düzeyde öğrenci ve özel eğitimler için uygun olması olarak söylenebilir (İşman, 2005).

Plaklar. Son dönemlerde önemini kaybeden işitsel araçtır (Çelik, 2007; Demirel ve diğerleri, 2004; İşman, 2005). Günümüzde nostaljik araçlar olarak kullanımı yaygındır (Çelik, 2007).

Görsel Materyaller

Görsel materyaller, görme duyusuna yönelik olarak kullanılan öğretim malzemesidir (Başak, 2002; Çelik, 2007; Yıldız, 2018). Bu materyaller eğitim faaliyetlerinde, dikkat çekmek, konsantrasyon sağlamak ve öğrencilere farklı bakış açıları kazandırmak amacıyla kullanılmaktadır (Çelik, 2007; Demirel ve diğerleri, 2004). Görsel materyallere poster, fotoğraf, yazı tahtası, grafik, gerçek nesneler, küre, modeller, haritalar, maketler, karikatürler, bülten tahtaları, tepegöz ve slayt projektörü örnek verilebilir (Kıy Can, 2009; Sever, 2017; Yıldız, 2018; Yiğit, 2009).

Yazı Tahtası. Öğretmenlerin söylediği sözlü mesajların görsel hale gelmesini sağlayan araçtır (Çelik, 2007; Demirel ve diğerleri, 2004; Kaya, 2006). Öğretmenlerin temel yardımcılarında biridir. Geniş bir yazı alanının bulunması, kolay bir şekilde silinip üzerine yazılan yazıların tüm sınıf için okunabilmesi en önemli yararlarıdır (Eroğlu, 2006; İşman, 2005).

Resimler. Görsel materyaller içerisinde en kolay ve en ekonomik temin edilebilen materyallerden bir tanesidir (İşman, 2005; Kaya, 2006; Sever, 2017). Olayların, varlıkların ve anlatılmak istenilenlerin gerçeğe en yakın halidir. Düz anlatımı desteklemek, öğretim sürecini zenginleştirmek için resimler kullanılmaktadır (Çelik, 2007). Resimlerin; karikatür resimleri, duvar resimleri, makine resimleri, hikâye kartları ve figür resimleri gibi çeşitleri bulunmaktadır (Yıldız, 2018).

Poster. Resim ve yazıların birlikte kullanıldığı materyallerdir. Dikkat çekici resim ya da etkileyici bir sloganla mesaj vermek için kullanılmaktadır (Yıldız, 2018). Ayrıca posterler, sağlık, fen ve tarih bilgilerinin öğretiminde her yaş ve öğrenci düzeyinde kullanılabilir (İşman, 2005).

Gerçek Nesneler. Öğrencilerin yaparak-yaşayarak ve bütün duyu organlarını kullanarak edinmiş oldukları en somut yaşantıları sunmaktadır. Gerçek nesneler kullanılarak doğrudan doğruya yaşantılar edinilmektedir (Çelik, 2007). Ayrıca görsel destek için derslerde kullanılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenler ve

öğrenciler derslere gerçek nesneler getirebilmektedir (Yıldız, 2018). Çevremizde öğretim sürecinde kullanılabilecek birçok gerçek nesne vardır bu yüzden öğretmenlerin en çok yararlandığı araçlardandır (Sever, 2017). Gerçek nesneler, kalıcı ve somut öğrenmeler sağlamaktadır (Başboğaoğlu, 2007; Çelik, 2007; Kaya, 2006).

Haritalar ve Küreler. En kolay bulanabilenlerdir. Bu araçların katkısıyla öğrenciler renkleri ve sembolleri okuyabilmektedirler (Sever, 2017). Ayrıca öğrenciler haritalar sayesinde denizler, yeryüzü şekilleri, karalar, iklim, bitki örtüsü, ulaşım gibi birçok coğrafya konusunu kolayca öğrenmektedir (Baytekin, 2011). Küreler, özellikle öğrenilmesi daha zor ve soyut olan konuları (paralel, enlem, meridyen, boylam) öğretme de çok etkili bir araçtır (Baytekin, 2011; Sever, 2017).

Modeller. Öğrencilere, somut ve kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır (Sever, 2017). Gerçek eşyaların, üç boyutlu temsillerine modeller denir (Kaya, 2006; Yiğit, 2009). Modeller, asıl nesnelerden küçük veya büyük olabildiği gibi asıl nesne ile aynı büyüklükte de olabilir (İşman, 2005). Modellere; atom modelleri, güneş modeli, gezegen modelleri (Sever, 2017), insan modeli (Başboğaoğlu, 2007; Baytekin, 2011) örnek verilebilir.

Grafikler. Anlaşılabilirliği zor olan matematiksel ve istatistiksel bilgilerin kolayca anlaşılması için kullanılan etkili öğretim materyallerinden biridir (Demirel ve diğerleri, 2004; İşman, 2005; Yiğit, 2009). Bu materyallerde görsellik ön plandadır. Bu yüzden de okul öncesi, ilk, orta ve yüksek öğretimde kullanılmaktadır. Öğretim sürecinin zenginleştirilmesi amacıyla grafikler, diğer öğretim teknolojileri ile birlikte kullanılmalıdır (İşman, 2005).

Sergiler. Öğretim amaçlarına bütünleşmiş bir bütün oluşturabilmek amacıyla hazırlanan çeşitli görseller ve nesnelerin gösterimidir. Sergilerde; modeller, basılı materyaller, nesneler ve görseller sergilenabilmektedir. Sergiler öğrencilerde görsel becerileri geliştirip derse karşı güdülenmeyi ve bilgilerin kalıcılığını artırır (Kaya, 2006).

Tepegöz. Saydam resimleri ve çizimleri perdeye yansıtmanıza olanak tanır (Başboğaoğlu, 2007; Demirel ve diğerleri, 2004; İşman, 2005; Yiğit, 2009). Öğretim sürecinde tepegöz kullanımı enerji ve zamandan tasarruf sağlamaktadır. Öğretim

sürecinde saydamlar yazılarak, çizilerek ve gerektiğinde silinerek yazı tahtası şeklinde kullanılmaktadır (Kaya, 2006; Sever, 2017). Son yıllarda projeksiyon kullanımının artmasıyla beraber tepegöz kullanımı azalmaktadır (Sever, 2017).

Mikroskop. Biyoloji ve diğer derslerde öğrencilerin güdülenmesini sağlayıp becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılmaktadır (Baytekin, 2011).

Görsel-İşitsel Materyaller

Görsel-işitsel materyaller, hem görme hem de işitme duyusuna yönelik olarak kullanılan öğretim malzemesidir (Başak, 2002; Yıldız, 2018). Görsel işitsel materyaller; düşünmeyi canlandırabilmek, ders sunumunu basitleştirebilmek, önemli bilgileri vurgulayabilmek, istatistiksel verilerin anlaşılabilirliğini arttırmak, ilişkileri gösterebilmek, yeni kavramları açıklayabilmek için kullanılmaktadır (Çelik, 2007). Görsel işitsel materyallere ise video televizyon, interaktif video, video cd örnek verilebilir (Kıy Can, 2009; Sever, 2017; Yıldız, 2018).

Televizyon. Görsel ve işitsel olması sebebiyle (Yiğit, 2009), derslerin eğlenceli ve daha somut olmasını sağlayan televizyon günümüzde bilgisayarlar kadar aktif kullanılmamaktadır (Yıldız, 2018).

Kuklalar. Hedeflere uygun olarak hazırlandığında okulöncesi ve ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için eğlenceli ve kalıcı öğrenme sağlamaktadır (Sever, 2017).

Yazılı Materyaller

Kitaplar. Öğretim ortamında yaygın olarak kullanılmaktadır (Başboğaoğlu, 2007; İşman, 2005; Yiğit, 2009). Öğretmenlerin temel yardımcılardan biri olup onların dersi daha planlı anlatmasına imkân tanımaktadır. Ancak öğretmenler sadece kitaba bağlı kalmamalıdır. Öğretmenler, kitapların kendileri için yalnızca yardımcı materyal olduğunu bilmeleri gerekir. Öğrenciler, kitaplar sayesinde anlatılanları istediği yer, zaman ve hızda tekrar edebilmektedir (Eroğlu, 2006).

Dijital Öğretim Materyalleri

Öğretim sürecinde kullanılan teknoloji destekli öğretim materyallerine ise akıllı tahta, etkileşimli video, bilgisayar ve internet örnek verilebilir.

Akıllı Tahta. Sunu cihazına ve bilgisayara bağlı olarak kullanılmaktadır. Bilgisayar ekranındaki görüntü projeksiyon ile tahtaya yansıtılıp özel bir kalemle ya da parmakla bu görüntü tahta üzerinden yönetilmektedir. Öğrencilere, etkileşimli bir öğrenme sağlamaktadır. Güncel sorunlar sınıfta akıllı tahta üzerinden sunulabilir, bu sorunlar üzerinde tartışmalar yapılabilir, açıklayıcı notlar alınabilir, değişiklikler yapılabilir ve tüm bunlar kayıt altına alınabilir (Yiğit, 2009).

Bilgisayar. Hızla değişen dünya ile birlikte eğitime olan taleplerin artması, hayat boyu öğrenme anlayışı, bireysel öğretime ihtiyaç duyulması, öğrenci sayısının artması gibi nedenlerle öğretim sürecinde bilgisayarlar kullanılmaya başlanmıştır (Erişen ve Çeliköz, 2007). Öğretim aracı olarak alıştırma yazılımları, özel öğretici ve benzetim programları kullanılmaktadır (Çelik, 2007; Erişen ve Çeliköz, 2007; Kaya, 2006; Yiğit, 2009). Bilgisayar; öğrencilerin derse karşı güdülenme düzeylerini artırır, kalıcı öğrenme sağlar ve bireysel çalışabilme imkânı tanır (Demirel ve diğerleri, 2004; İşman, 2005).

İnternet. Öğrenme-öğretme aracı olarak kullanılabilir. İnternet tabanlı öğrenme, çağımızda giderek yaygınlaşmaktadır (İşman, 2005; Tekinarslan, 2007). Ayrıca örgün öğretime devam edemeyen öğrenciler için de önemli bir öğrenme alternatifidir. Bununla birlikte örgün öğretime devam eden öğrenciler, öğrenme-öğretme etkinliklerinde internetten faydalanmaktadır. İnternet tabanlı öğrenme ortamında ortak veya bireysel öğrenmeleri destekleyen sistem yazılımları kullanılmaktadır. Bu sistem yazılımları ise eşzamanlı ve eşzamansız web ortamındaki görsel materyal, animasyon, ses-görüntü gibi çoklu ortam nesnelerini destekler niteliklere sahiptir (Tekinarslan, 2007). İnternet'in öğretime sağladığı katkıları öğrenci merkezli öğretim faaliyeti gerçekleştirilir, konularla ilgili kaynaklar bulunur, bireysel öğrenmeler gerçekleştirilir, tüm bilgiler saklanabilir ve kubaşık öğrenme ortamlarının oluşturulması olarak söylenebilir (İşman, 2005).

Etkileşimli Video. Bilgisayar ve videonun bir araya getirilmiş olanıdır. Ses ve görüntü içeren video disklerinin, bilgisayar tarafından oluşturulan grafik ve metnin kontrolü ile eşzamanlı olarak kullanılmasına olanak sağlayan bilgisayarlı bir video sistemidir (Çelik, 2007; Kaya, 2006). Etkileşimli video; öğrencilerin kendi hızında öğrenmesine, etkin katılım göstermesine ve öğrenilen bilgilerin istenildiği kadar tekrar edilebilmesine imkân tanır (Yiğit, 2009).

Projeksiyon (Yansıtım) Cihazı. Yansıtıcılar içerisinde en gelişmiş teknoloji ürünlerinden biridir. Projektörler; video, VCD, bilgisayar, kamera, DVD ve TV araçlarındaki görüntüleri yansıtabilmektedir. Projektörlerin okullarda kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bilgisayarda hazırlanan her tür sunumu yansıtabilme özelliği sebebiyle oldukça kullanışlıdır (Yiğit, 2009).

Alanyazında Materyallerle İlgili Yapılan Çalışmalar

Yurt İçinde Materyallerle İlgili Yapılan Çalışmalar

Alanyazın incelendiğinde, öğretim sürecinde kullanılan materyallerin çeşitleri, materyallerinin kullanımı esnasında yaşanan sorunlara ve öğretime olan katkılarına ilişkin farklı çalışmaların yer aldığı görülmüştür. Bu araştırmalardan birinde Yazıcı ve Kaya (2010), sosyal bilgilerde öğretim sürecinde birçok materyalden yararlanıldığını belirtmişlerdir ancak bu materyaller içerisinde en fazla yazılı materyallerin kullanıldığını tespit etmişlerdir. Adıgüzel (2010), yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin daha çok geleneksel özelliklere sahip araç-gereçleri (ders kitabı, yardımcı kitap vb.) kullandıklarını tespit etmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin yansıtıcı özelliğe sahip araçlar ve görsel-işitsel araçlarla birlikte bilgisayar teknolojilerini öğretim sürecinde neredeyse hiç kullanmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Erişti ve Kurt (2012), yaptıkları araştırmada öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanmaya istekli oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ancak öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanma konusunda daima yardıma ihtiyaç duyduklarıyla ilgili görüş belirtmişlerdir çünkü okullarda öğretmenlere teknolojik destek sağlayacak personel sayısının azlığı, alt yapı yetersizliği, öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin yeterliliklerinin kalitesi öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin yaşadıkları sorunları artırmaktadır. Kutluca ve Tum (2018), matematik öğretmenleriyle yaptıkları araştırmada öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik güçlük çekmelerinin sebebi olarak yeterli bilgiye sahip olmamaları ve gerekli hizmet içi eğitimlerin verilmemesi olduğunu söylemişlerdir. Yazlık (2018), yaptığı araştırmada matematik öğretiminde öğretmenlerin en fazla sınıf yönetimini sağlayamama, materyal sayısının azlığı ve materyalleri tanıtmamanın zorluğu ile zaman kaybı sorunlarını yaşadıklarını tespit etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin matematik öğretiminde somut öğretim materyallerini kullanmasının soyut kavramları somutlaştırdığı, öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve kalıcı öğrenme sağladığı ile ilgili sonuca ulaşmıştır. Yılmaz, Köseoğlu ve Yıldırım (2020) 4.

sınıf “Basit Elektrik Devreleri” ünitesine yönelik geliştirilen öğretim materyalinin motivasyonu artırdığı, anlamlı öğrenme ve kavramayı destekleyip anlamayı kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Şentürk ve Kurşun (2021), yaptıkları araştırmada öğretmenlerin çoğunluğunun ders işlerken video materyalleri çok az kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Böylelikle yapılan araştırmalarda, öğretim sürecinde çeşitli materyallerin kullanıldığı ortaya konulmuştur. Yine yapılan bu araştırmalar, öğretim sürecinin hazırlık aşamasında ve öğretim sürecinde yaşanan sorunların tespit edilmesi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Ayrıca öğretim sürecinde kullanılan öğretim materyallerinin öğretime olan katkısı ve önemi için temel verileri sağlamaktadır.

Yurt Dışında Materyallerle İlgili Yapılan Çalışmalar

Alanyazın incelendiğinde, öğretim sürecinde kullanılan materyallerin çeşitleri ve öğretime olan katkıları ile ilgili farklı çalışmaların yer aldığı görülmüştür. Thakur (2015) yaptığı çalışmada şakalar, anekdotlar, hikâyeler ve gazetecilik karikatürleri gibi ek materyallerin öğretim sürecinde kullanılmasının sınıf ortamını canlandırıldığını, motivasyonu artırdığını, İngilizce öğretimini ve öğrenimini teşvik ettiğini tespit etmiştir. Ajoke (2017), yaptığı çalışmada eğitsel faaliyetlerde görsel eğitim materyallerinin kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Albiladi (2019) yaptığı çalışmada materyalleri kullanmanın öğrencilerin kültürel farkındalıklarını ve motivasyonlarını artırmak gibi birçok sosyal ve akademik faydası olduğu sonucuna ulaşmıştır. Materyal kullanmanın, öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede ve iyileştirmede önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Öğrencilere tercih ettikleri bu materyalleri temin etmek onları okumaya motive edecek ve buna bağlı olarak İngilizce becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Ayrıca materyal kullanmanın, dil sınıflarına özgünlük ve gerçeklik duygusu getirdiğini tespit etmiştir. Hashemi (2021), İngilizce bölümü birinci sınıf öğrencileri arasında okuduğunu anlamada kelime öğretimi için oyunların kullanılmasıyla ilgili yaptığı araştırmada oyunların kullanımının faydalı ve etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu yüzden öğretmenlerin, kelime bilgisinin geliştirilmesi sürecinde eğitici oyunlar ve teknikler araması gerektiğini vurgulamıştır. Asrizal, Rahmi, Fadhilah ve Zulkarnainn (2023), yaptıkları çalışmada elektronik öğretim materyallerinin öğrencilerin matematik ve fen öğrenmesindeki ustalıkları üzerinde yüksek bir etkiye sahip olduğu sonucuna

ulaşmışlardır. Bunun nedeni olarak ise elektronik ğretim materyallerinin daha çeşitli olması ve öğrenciler tarafından tekrar tekrar kullanılması olarak açıklamışlardır. Mera Jaramillo ve Mendoza Bravo (2023) yaptıkları çalışmada ğretim sürecinde, görsel-işitsel ğretim materyallerini kullanmanın öğrencilerin sözlü becerilerinin geliştirilmesine olumlu katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır. Zan, Nilyani, Azriyanti, Asrizal ve Festiyed (2023) yaptıkları çalışmada STEM tabanlı matematik ve fen bilimleri ğretim materyallerinin öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Dolayısıyla yapılan bu araştırmalarda, ğretim sürecinde çeşitli materyallerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yine yapılan bu araştırmalar ğretim sürecinde kullanılan materyallerin önemi ve öğretime olan katkısı için temel verileri sağlamaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerinin ortaya koyulması amacıyla nitel araştırma yöntemi ile sürdürülmüştür. Nitel araştırma, birey ve grup davranışlarının ‘Niçin’ini anlamaya yönelik araştırmadır (Uşun, 2016). Nitel araştırma; araştırılan olgu, olay ve duruma göre değişiklik gösteren bir araştırma sürecidir. Nitel araştırma desenleri ise araştırma sürecinde amaca uygun ve birbiriyle tutarlı bir şekilde yürütülürse araştırmacılara rehberlik eder. Araştırma deseni olarak durum çalışması deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Durum çalışması deseni, bir veya daha fazla durumun detaylı bir şekilde ortaya konulduğu yöntemdir. Durum çalışmasında veri toplayabilmek için dokümanlardan, ayrıntılı röportajlardan, gözlemlerden, görüşmelerden ve arşiv kayıtlarından yararlanılabilmektedir (Christensen, Johnson ve Turner, 2020, s. 417). Durum çalışmasının özelliklerini dikkate aldığımızda dört tür durum çalışması deseninden bahsetmek mümkündür (Yin, 2003, s. 39; akt. Aytaçlı, 2012).

- Bütüncül Tek Durum Deseni
- İç İç Geçmiş Tek Durum Deseni
- Bütüncül Çoklu Durum Deseni
- İç İç Geçmiş Çoklu Durum Deseni

Yin’in (2003) yapmış olduğu sınıflandırmaya göre bu araştırmanın uygun olduğu durum çalışması deseni bütüncül tek durum deseni çalışmasıdır. Bütüncül Tek Durum Deseni’nde, tek bir analiz birimi ve kendine özgü durumların çalışılması söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada da öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerini

belirlemeyi ve bu durum çalışması deseninin tanımında da açıklandığı gibi tek bir analiz birimi ve kendine özgü durumlar çalışılmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Osmaniye ili Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi okullarda farklı branşlarda görev yapan 23 öğretmen oluşturmaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden “Ölçüt örnekleme” ile belirlenmiştir. Ölçüt örneklemede temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır. Burada ifade edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir veya önceden hazırlanmış olan bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.120). Bu çalışmada, çalışma grubunu oluşturan katılımcı öğretmenlerin cinsiyet, branşlarının farklı olması ve mesleki kıdem gibi durumları ölçüt olarak belirlenmiştir. Böylelikle farklı durumların ve farklı bakış açılarının araştırmaya yansıtılması amaçlanmıştır. Dolayısıyla çalışma grubuna katılım sağlayan öğretmenlerin belirli ölçütlere göre seçilmesi sağlanmıştır. Katılımcı öğretmenlere ait bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcı Öğretmenlere Dair Veriler

Değişken	Alt Grup	Frekans	Toplam
Cinsiyet	Kadın	9	23
	Erkek	14	
Branş	Beden Eğitimi Öğretmeni	3	23
	Matematik Öğretmeni	4	
	Fen Bilimleri Öğretmeni	1	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	2	
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	3	
	Fizik Öğretmeni	2	
	Türkçe Öğretmeni	2	
	Biyoloji Öğretmeni	1	
	Müzik Öğretmeni	1	
	Coğrafya Öğretmeni	1	
	Felsefe Öğretmeni	1	
	Görsel Sanatlar Öğretmeni	1	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	1	
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	0	23
	6-10 yıl	4	
	11-15 yıl	2	
	16-20 yıl	8	
	21 yıl ve üzeri	9	

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcı öğretmenlerin 14’ü erkek, 9’u kadındır. Böylece erkek katılımcı öğretmenlerin, kadın katılımcı öğretmenlere göre daha fazla

olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde on üç farklı branş mezunu oldukları görülmektedir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin mesleki kıdem ile ilgileri bilgileri incelendiğinde yarıdan fazlasının 16-20 yıl ile 21 yıl ve üzeri meslek tecrübeye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” geliştirilirken alanyazın incelenmiş, Eğitim Programları ve Öğretim alanından 3 öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca sorularla ilgili Türkçe Eğitimi alanından bir öğretim üyesi ve bir Türkçe öğretmeninden dil, akıcılık ve ifade açısından uzman görüşü alınmıştır. Daha sonra elde edilen geri dönüşlere bağlı kalınarak çıkarılması ve geliştirilmesi gereken soru maddeleri incelenerek görüşme formu düzenlenmiştir. Görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında uzmanlara e-posta yoluyla ulaşılmıştır. Görüşme formunda 9 adet açık uçlu soru ve bu sorulardan bir tanesinin altında sonda sorular bulunmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında Osmaniye ilinde farklı okullardan ve farklı branşlardan 23 öğretmen ile görüşülmüştür. Görüşmeler yapılmadan önce tüm öğretmenlerden randevu alınmıştır. Öğretmenler ile görüşmeler öğretmenler odasında, okul bahçesinde ve uygun olan çalışma odalarında yapılmıştır. Öğretmenlerle görüşmeler yaklaşık olarak 3 ay sürmüştür. Görüşmeler, öğretmenlerden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme süresi toplam 184 dakikadır. Görüşmeler, ortalama olarak 8 dakika sürmüştür. Görüşmeler sonucunda ses kayıt cihazı ile elde edilen veriler Microsoft Word programına aktarılmıştır. Microsoft Word programına aktarılan veriler 56 sayfadan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde öğretmen görüşlerinden elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analize başvurulmuş ve analiz edilmiştir. Dolayısıyla bu yöntemde elde edilen veriler önceden araştırma soruları veya alt sorularından hareketle belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmaktadır. Elde edilen veriler görüşme

esnasında kullanılan sorular dikkate alınarak sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 243-244). Buradan hareketle bu araştırmada da verilerin analizi sürecinde sorular tema ve kodlara ayrılmıştır. Elde edilen verilerin analizi esnasında katılımcı öğretmenlere ilişkin isim, çalıştığı kurum gibi bilgilerin verilmesi doğru olamayacağından katılımcı öğretmenleri kodlarken numara parantez içinde verilmiştir (Görüşmeci öğretmenler için Ö1, Ö13 gibi).

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bu araştırmada kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uzman görüşlerinin alınmasından sonra kullanılmıştır. Uzmanlar, 5 kişiden oluşmaktadır. Bu uzmanların 3’ü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı’ndan, 1’i Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’ndan ve 1’i de Türkçe Öğretmenliği alanında uzmandır. Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı’ndan 3 uzmandan sorulacak olan soruların uygunluğunu ve kapsamını incelemeleri istenmiştir. Ayrıca Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’ndan 1 uzman ile Türkçe Öğretmenliği alanındaki 1 uzmandan dil, akıcılık ve ifade açısından incelemeleri istenmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu’ için uzmanların görüşlerini alabilmek amacıyla onlara görüşme formu mail aracılığıyla ulaştırılmış olup dönütler ise yine mail aracılığıyla alınmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonrası uzmanlar tarafından bildirilen görüşler dikkate alınarak düzeltmeler gerçekleştirilmiş olup görüşme formuna son halini verilmiştir. Görüşmeler esnasında katılımcı öğretmenlerden araştırmanın konusu ile ilgili sorulara içtenlikle cevap vermeleri istenmiştir. Ayrıca görüşmeler, katılımcı öğretmenlerden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve kaydedilen veriler yazılı doküman haline getirilmiştir.

Bulguların analizi sürecinde ise katılımcı öğretmenlerin görüşlerini dikkat çekici bir şekilde yansıtabilmek için doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Bu yüzden araştırma kapsamında görüşme yapılan öğretmenlerin görüşlerini aktarabilmek için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde nitel veri analizinde transfer edilebilirlik (nicel araştırmalarda dış geçerlik) özelliklerinin gerçekleşmesi amacıyla bazı stratejiler kullanılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda transfer edilebilirlik(aktarılabirlik) özelliğini gerçekleştirmek için öğretmenlerin yanıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 294).

Ayrıca araştırmanın aktarılabirlik özelliğini destekleyebilmek için çalışma grubunun bilgileri, veri toplama adımları ve veri analizi adımları detaylı olarak açıklanmıştır.

Araştırmada, tutarlılığın sağlanması için araştırmacı tarafından tema ve kodlar oluşturulurken danışman tarafından sürekli olarak dönütler verilmiş ve dönütler dikkate alınarak düzeltmeler yapılmıştır. Son düzeltmelerle beraber analize en son şekli verilmiştir. Daha sonra tanımlanan ve düzenlenen bulgular, araştırmacı tarafından yorumlanarak bazı sonuçlar çıkarılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amacı çerçevesinde elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

1. Materyal Türü Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde ne tür materyaller kullandıklarına ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Ne Tür Materyaller Kullandıklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyal Türü	Dijital Materyaller	26
	Görsel Materyaller	16
	Yazılı Materyaller	12
	Görsel İşitsel Materyaller	3
	İşitsel Materyaller	1

Tablo 2 incelendiğinde “Materyal Türü” temasına ilişkin beş kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik katılımcı öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

1.a. Dijital Materyaller

Görüşme yapılan öğretmenlerden yirmi altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde dijital materyaller kullandığını belirtmiştir (f=26). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö1: “Ben genellikle akıllı tahta kullanıyorum. Akıllı tahtada indirdiğim sunumları ve soruları öğrencilerle paylaşıyorum.”

Ö15: “Coğrafya dersi daha çok görsellik arz ettiği için akıllı tahta, animasyonlar, slâytlar ve videolar kullanarak derslerimizi işliyoruz.”

Ö17: “Bir biyoloji öğretmeni olarak mümkün olduğunca Eğitim Bilişim Ağı(EBA) üzerinden videoları kullanıyoruz. Daha sonra EBA Akademi’den ödevlendirme yapıyoruz.”

1.b. Görsel Materyaller

Görüşme yapılan öğretmenlerden on altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde görsel materyaller kullanıldığını belirtmiştir (f=16). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö7: “Öğretim sürecinde daha çok çocuklara hitap edecek görsel öğeler ağırlıklı kaynaklara yer veriyorum.”

Ö12: “Beden Eğitim ve Spor öğretmeni olarak branşımız uygulama üzerine olduğu için top, raket ve yay kullanıyoruz. Bu materyalleri dersin kazanımına göre kullanıyorum. Mesela futbol konusu olduğunda futbol topu, basketbol konusu olduğunda basketbol topunu kullanıyorum.”

Ö14: “Sosyal Bilgiler dersi için gerekli olduğunda harita ve küre gibi materyalleri kullanıyoruz.”

1.c. Yazılı Materyaller

Görüşme yapılan öğretmenlerden on iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde yazılı materyaller kullanıldığını belirtmiştir (f=12). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö8: “Öğretim sürecinde genel olarak ders kitaplarından yararlanıyorum.”

Ö10: “Genel olarak ders kitabı kullanıyoruz.”

Ö11: “Ben Türkçe öğretmeni olarak öğretim sürecinde öncelikle devletimizin vermiş olduğu ders kitapları ve öğrencilerimizin edinmiş olduğu defterleri kullanıyoruz. Yardımcı kaynaklar düzeyinde de öğrencilere diğer kaynakları öneriyoruz. Tabi ki bunun yanında Türkçe dersi olduğu için okuma ve anlama çalışmalarına daha fazla önem vermemiz sebebiyle öğrencilerin seviyelerine uygun, ilgi alanlarına göre kitap tavsiyelerimiz oluyor.”

1.d. Görsel-İşitsel Materyaller

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde görsel-işitsel materyaller kullanıldığını belirtmiştir (f=3). Bu görüşe ilişkin katılımcı öğretmenlerin kendi ifadeleri şu şekildedir:

Ö3: “Öğretim sürecinde laboratuvar kullanıyorum.”

Ö17: “Eğer konuya uygunsa laboratuvar kullanıyoruz.”

Ö23: “Laboratuvar araç-gereçleri kullanıyorum.”

1.e. İşitsel Materyaller

Görüşme yapılan öğretmenlerden bir tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde işitsel materyaller ile ilgili materyaller kullanıldığını belirtmiştir (f=1). Katılımcı öğretmenlerden biri bunu şu cümleleriyle dile getirmiştir:

Ö16: “Müzik öğretmenliği branşı gereği bizim zaten Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan tasarım beceri atölyemiz var. Bu atölyede her çeşit müzik aleti var. Bunlar; piyano, bağlama, gitar, ritim aletleri ve bateridir. Bu müzik aletlerinin hepsi var ve hepsini kullanıyoruz.”

2. Materyal Seçilme Sebebi Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyal türünün seçilme sebebine ilişkin görüşleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyal Türünün Seçilme Sebebine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyal Seçilme Sebebi	Öğrenmeyi Kolaylaştırma	21
	Öğretimi Kolaylaştırma	9
	Kazanımlara Ulaşabilme	8

Tablo 3 incelendiğinde “Materyal Seçilme Sebebi” temasına ilişkin üç kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

2.a. Öğrenmeyi Kolaylaştırma

Görüşme yapılan öğretmenlerden yirmi bir tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme sebebini öğrenmeyi kolaylaştırma olarak belirtmiştir (f=21). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö6: “Matematik dersi soyut bir ders olduğu için öğrencilerin sınıf seviyelerine daha fazla yaklaşabilmek ve biraz daha somutlaştırmak için kullanıyoruz.”

Ö7: “Öğrencilerin dikkatini daha çok derse çekmek için tercih ediyorum.”

Ö9: “Matematik dersi çok soyut olduğu için GeoGebra isimli programdan yararlanıyoruz. Bu program sayesinde soyut konuyu daha görsel hale getirerek somutlaştırıyoruz. Özellikle trigonometri, türev, integral gibi çok soyut konuları görselleştirerek öğrencilerin anlamalarını sağlıyoruz.”

Ö15: “Bu materyalleri tercih etme sebebim eğitimde kalıcılığı sağlamaktır. Coğrafya dersinde görsellik önemli olduğu için öğrencilerin daha rahat ve çabuk kavraması amacıyla mesela yer şekillerini, dağların oluşumlarını anlatırken animasyon kullanıyorum böylelikle öğrenci daha rahat kavıyor.”

2.b. Öğretimi Kolaylaştırma

Görüşme yapılan öğretmenlerden dokuz tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme sebebini öğretimi kolaylaştırma olarak belirtmiştir (f=9). Bu konu hakkında öğretmenlerin kendi ifadeleri şu şekildedir:

Ö2: “Şöyle ben sosyal bilgiler branşında olduğum için genelde tarih konularında haritaya ihtiyacınız çok fazla oluyor. Şimdi haritaları taşımak yerine akıllı tahtadan yansıttığınız zaman her türlü haritaya anında ulaşma olanağına sahip oluyoruz. Bu yüzden çok daha kolay oluyor.”

Ö12: “Dersi daha iyi anlatabilmek için bir de benim dersim uygulama dersi olduğu için bundan dolayı bu malzemeleri kullanıyorum. Şimdi bir

futbolu, futbol topu olmadan anlatamazsınız, mesela bir basketbolu basketbol topu olmadan anlatamazsınız.”

Ö13: “Bizim işimizi kolaylaştırıyor. Klasik sistemde biz her şeyi tahtaya yazıyorduk ve bu da zaman alıyordu. Zamandan tasarruf etmemizi sağlıyor. Biz mesela branş icabı geometri derslerine giriyoruz. O geometri biliyorsunuz hep şekiller üzerine artık grafikler, şekiller öğrencinin direk önüne geliyor. Sesli ders anlatım videoları izletiyoruz. O konu öğrencilere yardımcı oluyoruz, rehberlik ediyoruz. Her bakımından işimizi kolaylaştırıyor.”

2.c. Kazanımlara Ulaşabilme

Görüşme yapılan öğretmenlerden sekiz tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme sebebini kazanımlara ulaşabilme olarak belirtmiştir (f=8). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö11: “Materyallerin öncelikle resmi programda yer alan gerçekleştirilecek olan kazanıma yönelik daha uygun olduğunu düşünüyorum. Ders kitapları, kazanımları gerçekleştirmek için önemlidir.”

Ö14: “Bu materyallerin öğrencinin kazanıma ulaşmasında önemli etkenler olduğunu düşünüyorum. Faydalı olduğunu düşünüyorum.”

Ö20: “Dersin kazanımına göre değişiyor. Materyalleri öğrencinin öğrenmesi sağlamak için resim veya video olarak gördüğü şeyler hafızada daha kalıcı oluyor. Onları sağlamak içinde materyal kullanmak zorundayız.”

3. Materyallere Ulaşma Yolları Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyallere ulaşma yollarına ilişkin görüşleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyallere Ulaşma Yollarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyallere Ulaşma Yolları	MEB	13
	İnternet	12
	Kendi İmkânları	8
	Okul İdaresi	2

Tablo 4 incelendiğinde “Materyallere Ulaşma Yolları” temasına ilişkin dört kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

3.a. MEB

Görüşme yapılan öğretmenlerden on üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyallere ulaşma yollarının MEB olduğunu belirtmiştir (f=13). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö1: “Çoğu okulda var, bize temin ediliyor onlardan kullanıyorum. MEB tarafından dağıtılmış kitapları kullanıyoruz.”

Ö3: “Zaten akıllı tahta, normal kalemle yazılan tahta ve tebeşir tahtası sınıfımızda bulunuyor. Laboratuvara gittiğimizde laboratuvarda da deney malzemelerimiz var, o yolla ulaşıyorum.”

Ö16: “MEB tarafından müzik atölyemiz açıldı. Bizlerde o şekilde ulaşıyoruz.”

3.b. İnternet

Görüşme yapılan öğretmenlerden on iki tanesi, görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyallere ulaşma yollarının internet olduğunu belirtmiştir (f=12). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö9: “İnternet ortamından geogebra’ya ulaştık. Herkese açık bir program ve geliştirilebilir bir program bütün öğretmenler üzerine bir şey ekleyip değiştirebiliyor.”

Ö14: “Bizim sosyal bilgiler öğretmeni olarak bir sistemimiz var. Bu sistemi sosyalbilgiler.biz olarak söyleyebilirim. Burada harika çalışmalar var. Bu çalışmalar; şemalar, kavram haritaları, slâytlar, haritalardır. Bunların hepsi işimize yarıyor. Buradan ulaşıyorum.”

Ö15: “Materyallere ulaşmamız genelde internet üzerinden oluyor. Özellikle coğrafya öğretmenlerinin hazırlamış olduğu siteler var. Bu site üzerinden materyallere çok kolay bir şekilde ulaşabiliyoruz.”

3.c. Kendi İmkânları

Görüşme yapılan öğretmenlerden sekiz tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyallere ulaşma yollarının kendi imkânları yoluyla olduğunu belirtmiştir (f=8). Bu ifadelerle yönelik katılımcı öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

Ö6: “Daha çok kendimiz ulaşmaya çalışıyoruz. Bu konuda arkadaşların hazırladığı etkinlikleri kullanabiliyoruz. Yine o ders için kâğıt, karton kullanarak kendi hazırladığımız materyalleri kullanıyoruz.”

Ö12: “Basit ve ucuz olanları biz kendi imkânlarımızla ulaşıyoruz.”

3.d. Okul İdaresi

Katılımcı öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyallere ulaşma yollarının okul idaresi aracılığıyla olduğunu belirtmiştir (f=2). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö12: “Okul idaresi pahalı olanları ve zor ulaşabileceğimiz materyalleri genellikle temin ediyor.”

Ö19: “Genelde okul aile birliğinden gelen ödenekle alınıyor.”

4. Materyal Seçilme Kriterleri Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri hangi kriterlere göre seçtiklerine ilişkin görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyalleri Hangi Kriterlere Göre Seçtiklerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyal Seçilme Kriterleri	Kazanıma Uygunluk	12
	Öğrenci Düzeyine Uygunluk	11
	İşlevsellik	6
	Öğrenci Hazır Bulunuşluğu	6
	Okul İmkânları	3

Tablo 5 incelendiğinde “Materyal Seçilme Kriterleri” temasına ilişkin beş kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

4.a. Kazanıma Uygunluk

Görüşme yapılan öğretmenlerden on iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme kriterlerini kazanıma uygunluk olarak belirtmiştir (f=12). Bu konuya yönelik bazı katılımcı öğretmenler şu ifadelerle görüşlerini ifade etmişlerdir:

Ö2: “Özellikle o konuyla ilgili vereceğim kazanıma uygun olup olmamasına dikkat ediyorum. Yani kazanım odaklı düşünüyorum.”

Ö12: “Dersin amaçlarına, dersin konusunun öğrenciler tarafından daha iyi anlayıp anlayamayacaklarına hizmet edip etmemesine göre seçilir. Yani dersin amaçlarına hizmet etmesi gerekir. Ben bir okçuluğu anlatacaksam bir basketbol topuyla derse gitmiyorum. Dersle ilgili yayı ve oku elime alıp derse gidiyorum.”

Ö15: “Dersin kazanımına göre değişiyor. Bazen animasyon gerektiriyorsa animasyon ancak her konuda animasyon kullanamıyorsun mesela nüfusla alakalı bir konuda animasyon kullanamazsın ama fiziki coğrafya ile alakalı bir konuda animasyon kullanabilirsin.”

4.b. Öğrenci Düzeyine Uygunluk

Görüşme yapılan öğretmenlerden on bir tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme kriterlerini öğrenci düzeyine uygunluk olarak belirtmiştir (f=11). Bazı öğretmenler bu konu hakkında üzerinde durdukları noktaları şu cümlelerle belirtmişlerdir:

Ö1: “Öğrencilerin seviyesinin durumuna göre anlayabildikleri ve daha iyi kavrayabildikleri materyalleri seçiyoruz.”

Ö4: “Kriter öğrencilerin seviyeleridir. Tabi ki her sınıfın, öğrencinin seviyesi aynı olmadığı için sınıfın seviyelerine göre belirliyoruz. Buradaki temel bakış açımız öğrencinin seviyesidir.”

Ö20: “Kriterimiz öğrenci düzeyidir. Yani öğrencinin anlayabileceği şekilde olması mesela bir konuyla ilgili bir video veya materyal bulduk ama öğrenci seviyesine göre çok düşük ya da çok yüksek kalıyorsa, öğrenci seviyesine uygun değil diye kullanmıyoruz. Öğrenci düzeyini esas alıyoruz.”

4.c. İşlevsellik

Görüşme yapılan öğretmenlerden altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme kriterlerini işlevsellik olarak belirtmiştir (f=6). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö17: “Yaşama yakın materyalleri tercih ediyorum.”

Ö20: “Materyalleri kullanılabilir ve anlaşılabilir olmasına göre tercih ediyorum.”

Ö21: “Öğretim sürecinde kullanacağım materyallerin öncelikle benim için dayanıklı olması gerekiyor. Alınan malzemenin uzun ömürlü olması gerekiyor. Kısa vadeli olduğunda eğitim öğretim başladığında dönem içerisinde aksamalar yaşanıyor. Dolayısıyla kaliteli olanları tercih etmeye çalışıyorum.”

Ö22: “Bizim en büyük kriterimiz özgün olmasıdır. Daha önce hiçbir yerde yapılmamış ya da birinin fikrine müdahale edilmemiş ve çocuğun kendi özgün fikri olmasıdır.”

4.d. Öğrenci Hazır Bulunuşluğu

Görüşme yapılan öğretmenlerden altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme kriterlerini öğrenci hazırbulunuşluğu olarak belirtmiştir (f=6). Bazı katılımcı öğretmenler bu görüşlerini aşağıdaki ifadelerle ortaya koymuşlardır:

Ö5: “Öğrencinin dikkatini çekebilecek, odak noktasının toplayabilecek materyaller seçmeye çalışıyoruz.”

Ö6: “Daha çok öğrencinin yaşına uygun yapabileceği şeyleri tercih etmeye çalışıyoruz. Özellikle küçük yaşlarda daha görsel şeyler, büyüklerde biraz daha işleme dayalı şeyler olabilir ama küçüklerde daha çok görsel materyalleri kullanmaya çalışıyoruz.”

Ö14: “Öğrencinin ilgisini çekebilecek materyalleri tercih ediyoruz. Özellikle renkli ve farklı örnekleri olan materyaller ile çalışıyoruz.”

4.e. Okul İmkânları

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde materyal seçilme kriterlerini okul imkânları olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö3: “Öğrencinin özelliğine göre çevre ve içinde bulunduğumuz şartları dikkate alıyorum.”

Ö16: “Güzel ve kaliteli materyalleri zaten MEB bize gönderiyor o şekilde bizim elimizde oluyor.”

Ö19: “Salonumuz olmadığı için ve beton sahada salon topları daha çabuk yıprandığı için dayanıklı malzemesi olan materyalleri seçiyorum.”

5. Materyal Tasarlama Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarına ilişkin görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyalleri Nasıl Tasarladıklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyal Tasarlama	Materyal Tasarlamayanlar	13
	İş birliği	3
	İlgi Çekme	2
	Kazanıma Uygun	2
	Proje Ödevleri	2
	Bilgisayar Programları	1

Tablo 6 incelendiğinde “Materyal Tasarlama” temasına ilişkin 6 kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

5.a. Materyal Tasarlamayanlar

Görüşme yapılan öğretmenlerin yarısından fazlası materyal tasarlamadığını belirtmiştir (f=13). Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarını materyal tasarlamıyorum olarak belirtmiştir. Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö2: “Ben kendim tasarlamıyorum. Genelde hazır olanları kullanmayı tercih ediyorum.”

Ö4: “Çok fazla materyal tasarlama işi yapmıyoruz. Daha çok internette bulunanları kullanıyoruz.”

Ö13: “Herhangi bir materyal tasarlamasında bulunmuyoruz. Zaten materyaller akıllı tahtalarda yüklü bir durumda hazır, onları o şekilde kullanıyoruz.”

Ö19: “Genelde tasarlamıyoruz, hazır onlar.”

Ö22: “Tasarlamıyoruz. Biz genelde hem maddi olarak hem de zaman açısından bize pek avantajlı değil o yüzden tasarlamıyoruz.”

5.b. İş birliği

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarını işbirliği olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö5: “Materyal tasarlama noktasında daha çok öğrenciler yapıyor ancak bizler rehber oluyoruz. Kendi kullanacakları materyalleri tasarlıyorlar.”

Ö7: “Mesela kendimiz derse girmeden önce etkinlik oluşturuyoruz. Sadece elimizdeki kaynaklarla değil de kendimizde bazen görsellerle oluşturuyoruz. Okuldaki görsel sanatlar öğretmenimizden de destek alarak içeriği kendimiz oluşturuyoruz.”

Ö21: “Beden Eğitimi ve Spor branşına özgü materyalleri tasarlarken özellikle öğrencilerin koordinasyon gerektiren bölümlerde kendimize özgü materyallerimizi öğrenciyle beraber tasarlıyoruz. Özellikle su borusundan çeşitli materyaller üretebiliriz. Şapka hunilerden farklı materyaller üreterek dersimize katkı etmesini sağlıyoruz.”

5.c. İlgi Çekme

Görüşme yapılan öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarını ilgi çekme olarak belirtmiştir (f=2). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö11: “Öncelikle çocukların ilgisini çekecek daha kolay öğrenebilecekleri materyallere başvuruyoruz. Mesela şiirsel anlatımla anlatılan bir konu çocukların zihninde daha iyi kalırken düz bir anlatımla yapılan bir konu çocukların zihninde tam kalıcı olmuyor. Dolayısıyla şiir, öykü, özet gibi çocukların ilgisini çekebilecek, onların bu çalışma sonunda tartışmalarını sağlayabilecek düzeyde etkinliklere, tasarımlara yön veriyoruz.”

Ö14: “Öğrencilerle çok içli dışlı ve sürekli bir arada olduğumuz için onların ilgisini ne çektiğini biliyoruz ona göre materyaller hazırlıyoruz.”

5.d. Kazanıma Uygun

Görüşme yapılan öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarını kazanıma uygun olarak belirtmiştir (f=2). Katılımcı öğretmenlerden bazılarının kazanıma uygun materyal tasarladıklarına ilişkin doğrudan alıntı cümleleri aşağıdaki şekildedir:

Ö8: “Kendim oluşturmaya çalışıyorum. Genelde yazılı sorularımı bile kendim hazırlarım.”

Ö12: “Dersin konularına hizmet edip etmemesine göre tasarlıyorum.”

5.e. Proje Ödevleri

Görüşme yapılan öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarını proje ödevleri olarak belirtmiştir (f=2). Bu görüşlere ilişkin örnek cümleler aşağıdaki gibidir.

Ö15: “Biz genelde tasarlıyoruz. Şöyle; proje ödevlerimiz var, bu projeleri ben daha çok öğretim yöntem ve teknikleri kapsamında hazırlattırıyorum. Okulumuzda da bununla ilgili bir materyal odamız var. Mesela derslerle alakalı materyalleri materyal odasından alıp öğrencilere gösteriyoruz.”

Ö16: “Ben proje ödevi olarak çocuklara bir müzik aleti tasarlayın diyebiliyorum. Onlar kendi hayal güçlerine göre çeşitli müzik aletleri tasarlıyorlar. Mesela ritim aletleri yapıyorlar, farklı hayal güçlerine göre çeşitli enstrümanlar yapıyorlar.”

5.f. Bilgisayar Programları

Görüşme yapılan katılımcı öğretmenlerden bir tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıklarını bilgisayar programları olarak belirtmiştir (f=1). Katılımcı öğretmenlerden birinin nasıl materyal tasarladığına ilişkin doğrudan alıntı cümleleri aşağıdaki gibidir.

Ö20: “Materyal tasarlama konusunda eğer bir belgemiz ofis belgesi ve diyelim ki internetten soru indirdiysek etkinlik yapmak üzere onu olduğu gibi sınıfa götüremeyiz. Bu ofis belgesini bilgisayarda açıyoruz, çeşitli değişiklikler, eklemeler ve çıkarmalar yapıyoruz. Mesela bazı bulmaca programları var. Bu programa siz sorular ile cevapları giriyorsunuz ve bulmaca oluşturuyor. Ben bu programı kullanıyorum. Bir ünitenin sonunda 10-12 soruluk bulmaca oluşturduğunuz zaman o bulmacayı word veya pdf ortamına aktarabiliyorsunuz. Aktardığınızda ve fotokopi çekip öğrencilere dağıttığınızda o konunun tekrarı olmuş oluyor. Materyaller; bilgisayar üzerinden işte word, excel, Powerpoint sunumları ve bu bulmaca uygulamasını ben kullanıyorum.”

6. Materyal Geliştirme Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerine ilişkin görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinde Kullandıkları Materyalleri Nasıl Geliştirdiklerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyal Geliştirme	Materyal Geliştirmeyenler	7
	Kazanıma Uygun	5
	Öğrenci Merkezilik	4
	Öğrenci Düzeyine Uygun	3
	Araç-Gereçler Aracılığıyla	3
	Görsel Öğeler	2
	Öğretimdeki Eksiklikler	1

Tablo 7 incelendiğinde “Materyal Geliştirme” temasına ilişkin 7 kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

6.a. Materyal Geliştirmeyenler

Görüşme yapılan öğretmenlerden yedi tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini materyal geliştirmiyorum olarak belirtmiştir (f=7). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö2: “Materyal geliştirmiyorum. Ben var olan güncel materyalleri kullanmaya çalışıyorum. Kendim özel olarak bir materyal geliştirmiyorum.”

Ö4: “Materyal geliştirme yapmıyorum. Olan materyalleri kullanıyorum”

Ö10: “Materyal geliştirmiyoruz. Materyal geliştirmeyi MEB yapıyor. Materyalleri MEB sunuyor. Bizden herhangi bir fikir/öneri isterlerse kitap eleştirisi gibi bizde önerimizi sunuyoruz.”

6.b. Kazanıma Uygun

Görüşme yapılan öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini kazanıma uygun olarak belirtmiştir (f=5). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö14: “İşleyeceğim konuya göre geliştiriyorum. Mesela el sanatları konusunu işleyeceksem 5.sınıflarda el sanatları ile ilgili örnekleri buluyorum. Daha sonra öğrencilerde evde olan malzemelerden getiriyor ve o şekilde geliştiriyorum.”

Ö17: “Kazanıma uygun olarak materyal geliştiriyorum.”

Ö21: “Derste işleyeceğimiz branşa göre bu materyaller değişiyor. Hangi kas grubuna yönelik çalışacaksa o kas grubuna yönelik materyalleri geliştiriyorum. Mesela öncelikle geliştirmeyi hedeflediğim voleybolda; parmak pas ve manşet pas da yapılmaması gereken hataları belirleme anlamında materyalleri basitleştirebiliyoruz. Manşet pas yapılırken dirseklerini kırmaması gerekiyor bunun için yapılması gereken en uygun ve en ucuz maliyetli olarak bildiğimiz peçetelerin rulolarını dirseklerine takarak dirseklerini kırmadan manşet pas pozisyonu aldırabiliyoruz.”

6.c. Öğrenci Merkezlilik

Görüşme yapılan öğretmenlerden dört tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini öğrenci merkezlilik olarak belirtmiştir (f=4). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö8: “Biz proje tabanlı eğitim yapıyoruz. Kendi hazırladığımız projelerle TÜBİTAK projelerine katıldık ve öğrenciler dereceler aldılar. Bunun gibi proje tabanlı araştırmaya dayalı yeni bir bilgi edinme ya da bilgiyi daha kısa yoldan bulmaya dönük çabalarımız oluyor. Bu ezbercilikten kurtarıyor. Öğrenci kendi yaptığı işleri daha çok aklında tutuyor ve arkadaşlarına da faydalı oluyor.”

Ö15: “Öğrencilere verdiğimiz projelerle beraber okulda olmayan eksik materyalleri tamamlamaya çalışıyoruz.”

6.d. Öğrenci Düzeyine Uygun

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini öğrenci düzeyine uygun olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö4: “Olan materyalleri kullanıyorum. Kullandığım materyallerde de öğrencinin seviyesine göre değişiklikler yapabiliyorum.”

Ö6: “Daha çok kendimiz böyle bir çalışmayı bu sene yapacağız. Kendi imkânlarımızla çocuğun seviyesine uygun herhangi bir konuda o konuyu öğrenmesini kolaylaştıracak bir materyal geliştirmeyi düşünüyoruz.”

Ö17: “Öğrenciye uygun olarak materyal geliştiriyorum.”

6.e. Araç-Gereçler Aracılığıyla

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini araç-gereçler aracılığıyla olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö3: “Bazen flash ile kendim hazırladığım animasyon oluyor. Öğretim sürecinde kullanacağım materyalleri önceden hazırlıyorum.”

Ö13: “Etkileşimli tahta da biz materyali açıyoruz. Onun üzerine eklemeler yapabiliyoruz. Kısa notlar yazdırıyoruz. İşaretlerle gösteriyoruz.”

Ö18: “Sosyal Bilgiler dersi sözel bir ders olduğu için çok somut materyalimiz yok. Bizim daha çok görsel ve zihinsel olduğu için bu alanı geliştirmeye çalışıyoruz. Mesela kavram haritası, soru-cevap yöntemi ve beyin fırtınasını kullanıyoruz. Çocuklara konu içinde geçen anlamını bilmediği cümleleri öğretmek için defterin arkasına sözlük tutturuyoruz.”

6.f. Görsel Öğeler

Görüşme yapılan katılımcı öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini görsel öğeler olarak belirtmiştir (f=2). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö11: “Öğretim sürecinde kullanacağımız materyalleri geliştirme adına çocukta bir materyal gerçekten tam öğrenmeyi sağlamamışsa başka bir materyale geçiyoruz. Örnek verecek olursak dediğim gibi çocuk sunum yoluyla gerçekleştirememişse, alamamışsa o konuyu şiir yoluyla gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Akıllı tahta kullanımlarımız var. Görsellerle afiş hazırlıyoruz. Afişler yoluyla çocuklara konunun özetini vermeye çalışıyoruz.”

Ö12: “Beden Eğitimi dersi için bizim açımızdan anlatmamız zor bir ders ise bunu daha kolay anlatabilmek için görselliklerden faydalıyoruz. Etrafımızdaki malzemeleri kullanarak geliştiriyoruz.”

6.g. Öğretimdeki Eksiklikler

Katılımcı öğretmenlerden, bir görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdiklerini öğretimdeki eksiklikler olarak belirtmiştir (f=1). Bu konuya yönelik katılımcı öğretmenin cümleleri aşağıdaki gibidir.

Ö5: “Bununla ilgili açıkçası deneyimle geliyor. Bir sonraki yılda öğrencilerin takılabileceği noktaların neler olduğuna dikkat ederek bir sonraki yıl için materyaller geliştiriyoruz.”

7. Karşılaşılan Sorun veya Zorluklar Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerini değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya zorluklara dair görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesine İlişkin Karşılaştığı Sorun veya Zorluklara Dair Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Karşılaşılan Sorun veya Zorluklar	Sorunla Karşılaşmayanlar	6
	Okul İmkânlarının Yetersizliği	6
	Teknik Yetersizlikler	5
	Öğrencilerin Maddi Kaynak Yetersizliği	5
	Materyallerle İlgili Problemler	5
	Zamanı Yetiştirememe	2
	Dersle İlgili Problemler	2

Tablo 8 incelendiğinde “Karşılaşılan Sorun veya Zorluklar” temasına ilişkin 7 kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

7.a. Sorunla Karşılaşmayanlar

Görüşme yapılan öğretmenlerden altı tanesi, görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya

zorluklara sorunla karşılaşmıyorum olarak belirtmiştir (f=6). Bu görüşlere dair örnek ifadeler şu şekildedir:

Ö1: “Bir sorunla karşılaşmıyoruz.”

Ö13: “Elimizdeki materyaller bize yetiyor. Bir zorlukla karşılaşmıyoruz.”

Ö14: “Ben herhangi bir sorun ya da zorlukla karşılaşmıyorum. Çok malzemem var. Daha önce çalıştığım köyde özellikle materyallerin olduğu müze kurmuştum. Sosyal Bilgiler dersinde mutlaka tarih ve coğrafya konuları var. Bunlarla ilgili benim elimde çok fazla materyal var. Onları kullanıyorum. Hiçbir sorunum ve zorluğum yok.”

Ö20: “Günümüzde teknolojinin bu kadar iyi kullanılabildiği dönemde çok fazla zorluk yok. Her şeyi görülebilir ve izlenebilir hale getirebiliyorsunuz. Gerekli içeriği bulduğunuzda öğrenciye bunu ulaştırmak konusunda pek bir zorluk açıkçası yok. Bundan 15, 20 veya belki 30 sene önce olsa bu zorluklar daha fazlaydı ama şimdi bu materyallerle hem uğraşmak kolay, hem öğrenciyle paylaşmak kolay, öğrenci aktarmak kolay bu yüzden materyal kullanmada çok fazla zorluk çekmiyorum. Çünkü çok büyük soru havuzu var. Paylaşılan çok fazla içerik ve materyal var. Doğru yerde arayıp bulursanız kesinlikle fazlasıyla yeterli materyal var. Ben herhangi bir zorluk çektiğimi düşünmüyorum.”

7.b. Okul İmkânlarının Yetersizliği

Görüşme yapılan öğretmenlerden altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya zorluklara okul imkânlarının yetersizliği olarak belirtmiştir (f=6). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö6: “Okulun şartları burada birazcık devreye giriyor. Matematik dersi ile ilgili görsel materyaller bazı okullarda oluyor. Çünkü laboratuvarları oluyor. Bu konuda okulun donanımlı olması gerekiyor. Okul donanımlı değilse zorlanıyoruz. Bunlara ulaşmak için kendimizde varsa bu materyalleri getirip kullanıyoruz.”

Ö19: “Beden Eğitimi dersi için açık havada yağmur gibi hava şartları ile ilgili sorunlar çok oluyor. Yağmurlu günlerde ders işleyemiyoruz. Materyalimizde olsa kullanamıyoruz. Genelde sınıfta tahtadan sportif şeyler izleyebiliyoruz.”

Ö22: “Görsel Sanatlar branşı gereği materyal çeşitliliği çok fazla gerekiyor. En büyük sorunda burada okul bütçesi bu materyaller için yeterince bütçe ayıramıyor. Mesela okul idaresinden belli bir miktar boya ve sarf malzeme istiyoruz ama istediğimizin yarısına bile ulaşamıyoruz. Yani maddi yönden sorunla karşılaşıyoruz.”

7.c. Teknik Yetersizlikler

Görüşme yapılan öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya zorluklara teknik yetersizlikler olarak belirtmiştir (f=5). Katılımcı öğretmenler bu konu hakkındaki görüşlerini aşağıdaki cümlelerle ortaya koymuşlardır:

Ö2: “Akıllı tahtanın kendisi bozursa problem yaşıyorum. Yoksa benim akıllı tahtaya uyumlu olarak indirdiğim sunumlar ve haritalar ile ilgili problem yaşamıyorum. Ancak bilgisayardan yani akıllı tahtadan kaynaklı bir problem varsa onu da gün içinde zaten okul idaresine söylüyoruz. Okul idaresi ise mümkün olan en kısa zamanda sorunu çözüyor.”

Ö3: “Bazen elektrik olmuyor ve internete erişim sağlayamıyoruz.”

Ö10: “Okulun akıllı tahtalarının sıkıntılı olması bazen sorun oluyor.”

Ö11: “Okulumuzun altyapısında internet sıkıntısı yaşadığımızdan bazı görsel kazanım odaklı eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmekte zorlanıyoruz.”

7.d. Öğrencilerin Maddi Kaynak Yetersizliği

Görüşme yapılan katılımcı öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya zorluklara öğrencilerin maddi kaynak yetersizliği olarak belirtmiştir (f=5). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö7: “Materyalleri görsel olarak tasarladığımız için bazı çocuklar maddi olarak materyalleri alamıyorlar.”

Ö15: “Öğrenciye ödev verirken sonuçta bir masrafı oluyor. Mesela proje ödevi verirken bir materyal lazımsa çocuğun ekonomik durumunun buna müsait olup olmadığına dikkat ediyoruz. Sorun olarak esasen öğrenci maddi açıdan bunu karşılayamıyor.”

Ö22: “Görsel Sanatlar branşı gereği materyal çeşitliliği çok fazla gerekiyor. En büyük sorunda burada öğrenci bütçesi bu materyaller için yeterince bütçe ayıramıyor. Mesela öğrenciden çok basit bir resim defteri, pastel boya ve kuru boya istiyoruz. Bir ay geçiyor çocuk da herhangi bir malzeme yok. Niye almadığını sorduğumuzda ise çocuk ailemin maddi durumu yok o yüzden almadık diyor. Yani maddi yönden sorunla karşılaşıyoruz.”

7.e. Materyallerle İlgili Problemler

Görüşme yapılan öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya zorluklara materyallerle ilgili problemler olarak belirtmiştir (f=5). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö12: “Farklı materyaller bulma konusunda zorlanıyoruz. Materyaller pahalı ya da tehlikeli oluyor. Bu materyalleri kullanmada biz zorlanıyoruz. Yani tehlikeli bir malzemeyi kullanmak istemiyoruz ya da pahalı bir malzemeyi almakta zorlanıyoruz.”

Ö21: “Materyaller dayanıklı olmayabiliyor ama bir sonraki ders bu aksayan sorunları giderdiğimizde Beden Eğitimi dersi daha keyifli işleniyor.”

7.f. Zamanı Yetiştirememe

Görüşme yapılan katılımcılardan iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya zorluklara zamanı yetiştirememe olarak belirtmiştir (f=2). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö5: “En fazla karşılaştığımız sorun açıkçası sınav süreci, sınav sürecinde hem müfredatı yetiştirmek hem de soru çözmek gerekiyor. Özellikle 8.sınıf öğrencilerinde bu süreçte materyaller konusunda çok fazla sıkıntı yaşıyoruz. Müfredatla beraber materyaller vakit kaybıymış gibi algılanabiliyor.”

Ö17: “Biraz zaman problemi oluyor. Mesela istediğimiz sürede belli bir konuyu ilerletme konusunda sıkıntı yaşayabiliyoruz. Kalabalık sınıflarda laboratuarda grup oluşturmak zorunda kalıyoruz. Ondan dolayı bazen bazı gruplara zaman kalmayabiliyor. Bu yüzden grupları birlikte almak zorunda kalıyoruz.”

7.g. Dersle İlgili Problemler

Görüşme yapılan öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaştığı sorun veya

zorluklara dersle ilgili problemler olarak belirtmiştir (f=2). Bu konu hakkındaki görüşlerini katılımcı öğretmenler şu ifadelerle ortaya koymuşlardır:

Ö9: “Matematik soyut bir ders olduğu için çocuk kafasında İntegral’in alan meselesini riemann toplamını canlandıramıyor fakat bir görsel çizip dikdörtgenleri hareket ettirdiğin ve dinamik bir program yarattığın zaman çocuklar bunu kalıcı bir şekilde ne yapılmak istendiğini anlayabiliyor.”

Ö10: “Çocuklara pragmatist bir mantıkla hedef çizersen o çocuk için senin dersinin önemli veya önemsizliği ortaya çıkıyor. Buradan mezun olan çocuklar Türkçe-Matematik alanından yani eşit ağırlık alanından mezun oluyor. Eşit ağırlık alanından mezun olan çocuklar için Türkçe ve Matematik dersi önemli diğer derslerin hiçbirini yapmasa bile Türkçe ve Matematik sorularını çözsün o çocuğa yetiyor. Onun için senin dersinin bir kıymeti olmuyor. Aslında Felsefe çok önemli bir ders şöyle önemli bir ders senin psikolojiyi, sosyolojiyi ve mantık bilimini bilmen lazım, düşünebilmen lazım maalesef bu dersin önemini bu çocuklara anlatamıyoruz.”

8. Karşılaşılan Sorunlara Çözüm Önerileri Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerini değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin sorunların çözümü için önerileri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesine İlişkin Sorunların Çözümü İçin Öneriler

Tema	Kodlar	f
Karşılaşılan Sorunlara Çözüm Önerileri	MEB Desteği	14
	Bireysel Hazırlık	5
	İdarenin Bilgilendirilmesi	3
	Teknik Alt Yapının Geliştirilmesi	3
	İş birliği	3
	Çözüm Önerisi Bulunmayanlar	2
	Öğretim Programının Düzenlenmesi	1

Tablo 9 incelendiğinde “Karşılaşılan Sorunlara Çözüm Önerileri” temasına ilişkin 7 kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

8.a. MEB Desteği

Görüşme yapılan öğretmenlerden on dört tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara

çözüm önerilerini MEB desteği olarak belirtmiştir (f=14). Bu konu hakkındaki öğretmen görüşlerine ilişkin ifadeler şu şekildedir:

Ö6: “Milli Eğitim Bakanlığı’nın daha fazla öğrenciye ulaşmamız için materyalleri okullara verebilir.”

Ö10: “Felsefe dersinin öneminin arttırılması gerekiyor.”

Ö17: “Aslında öğretim etkinliklerinin daha iyi işleyebilmesi için öğrenci sayısı oldukça önemli, internet ortamında oldukça fazla etkinlik ve videoya rahatlıkla ulaşabiliyoruz. Ama şöyle bir durum var; öğrencinin uygulayabileceği ortamlar sınıfların kalabalık olmasından dolayı biraz daha zor oluyor. Mesela geçen sene yaptığımız bir beyin diseksiyonunda sadece ben kestim onlar izlediler. Öğrencinin uygulama alanı ile ilgili ister istemez biraz sıkıntı yaşanabiliyor.”

Ö18: “Tabi ki Milli Eğitim Bakanlığının desteği ile olabilir. Akıllı tahtası olmayan her okulun akıllı tahtasının bence olması gerekir. Her okulun her ders için kendi branş sınıfı olmalıdır. Öğrenciler o sınıfa gelmeli, o sınıf ve dersin fiziksel donanımıyla hazırlanmalıdır. Sosyal Bilgiler haritası, somut materyaller her şey göz önünde olmalı veya matematik dersinde de öğrenci sınıfa gelmelidir.”

8.b. Bireysel Hazırlık

Görüşme yapılan öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerini bireysel hazırlık olarak belirtmiştir (f=5). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö8: “Ben kendim soru hazırlayarak öğrencilerin kaynak sıkıntısını çözüyorum.”

Ö20: “Öğretmenlerin kendilerini güncellemeleri ya da zamanın şartlarına uydurmaları konusunda problem yaşadıklarını düşünüyorum. Yani kendilerini güncellemediklerini görüyorum. Materyal tespiti, teknolojinin kullanımı konusunda ilgili konularda öğretmenler her zaman için öğrencilerin önünde olmalıdır. Yani öğretmenler kendini çağa uydurmalı, çağın gerisinde kalmamalıdır.”

Ö21: “Öncelikle bir deneyimlemek gerekiyor. Denemedi sorunla karşılaşmıyorsunuz. İlk defa derste kullanırsanız bu işin aksayacağı anlamına geliyor. Aksamama ihtimali yok. Bu öncesinden 3-5 öğrenci ile denenirse ders anında herhangi bir aksaklık yaşanmadan giderilebilir.”

8.c. İdarenin Bilgilendirilmesi

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerini idarenin bilgilendirilmesi olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında öğretmenlerin görüşlerini içeren ifadeler aşağıdaki gibidir.

Ö2: “Okul idaresini bilgilendiriyoruz, okul idaresi gerekenleri yapıyor.”

Ö12: “Okul idaresinden, okul idaresinin yapabileceği şeyleri istiyoruz, yardımlaşıyoruz.”

8.d. Teknik Altyapının Geliştirilmesi

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerini teknik altyapının geliştirilmesi olarak belirtmiştir (f=3). Bu konuya yönelik öğretmenler şu ifadeleriyle görüşlerini ortaya koymuşlardır:

Ö6: “EBA’yı kullanıyoruz ama onu destekleyici program geliştirilebilir.”

Ö11: “Öncelikle tüm okullardaki iletişim ağının altyapısının düzenlenmesi gerekiyor. Şu çağda bunun gerekli olduğunu düşünüyorum çünkü öğrenmeler artık sadece okuma yoluyla değil görme ve yaparak-yaşayarak öğrenmeyle gerçekleşebildiği için çocuklarımızın bu materyalleri kullanmasında altyapının iyileştirilmesi gerekiyor. Bunların iyileştirilmesi için gerekli çalışmaların yapıldığını düşünüyorum.”

Ö13: “Geçen yıllarda pandemiden dolayı bir yıl uzaktan eğitim söz konusuydu. O bir yıl boyunca yeterli teknik desteği bulmada zorlandık. Evimizden küçük kameralarla, tripotlarla dersleri vermeye çalıştık ve bu konuda bayağı zorlandık. Bu gibi olağanüstü durumlar için teknik altyapı hazırlanırsa yine bir salgın sebebiyle uzaktan eğitim söz konusu olur diye hazır olmak gerekir. Bu konuda teknik altyapı imkânı sunulursa iyi olur diye düşünüyorum.”

8.e. İş birliği

Görüşme yapılan katılımcılardan üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerini işbirliği olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö7: “Veli ile iletişime geçmek bu konuda önemli, okul idaresi ile iletişime geçmek yine bu konuda önemli çünkü destek oluyorlar.”

Öğretmen arkadaşlardan yardım etmek isteyenler oluyor. Bu şekilde bize yardımcı oluyorlar ve eksiklerimizi tamamlıyoruz.”

Ö12: “Öğretmenlerimizin; okul idaresi, okul öğretmenleri ve personellerle yardımlaşmasını öneriyorum. Biz genellikle bu şekilde ders işliyoruz. Mesela bir materyali tasarlayacağımız zaman bir kaynak lazımsa ve ben yapmasını bilmiyorum ama personelimiz biliyorsa ondan yardım istiyoruz. Okul idaresinin yapabileceği şeyleri onlardan istiyoruz bu şekilde yardımlaşma olabiliyor.”

8.f. Çözüm Önerisi Bulunmayanlar

Görüşme yapılan öğretmenlerden iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerini çözüm önerim yok olarak belirtmiştir (f=2). Bu konu hakkındaki bir katılımcı öğretmenin görüşü şu şekildedir:

Ö1: “Herhangi bir sorun görmediğim için bir çözüm önerimde yok.”

8.g. Öğretim Programının Düzenlenmesi

Görüşme yapılan katılımcı öğretmenlerden, bir görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerini öğretim programının düzenlenmesi olarak belirtmiştir (f=1). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö5: “Müfredat konusunda en azından genişleme yapılması gerekirdi. Sınav, soru bazında azaltılırsa rahat rahat materyaller de kullanılırdı. Müfredatı sadeleştirip materyalleri daha fazla kullanırsak kalıcı öğrenmeler gerçekleşebilir.”

9. Materyallerin Öğretime Katkıları Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerini değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarına ilişkin görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesinin Öğretime Katkılarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Materyallerin Öğretime Katkısı	Öğretimi Kolaylaştırıyor	23
	Hazır Bulunuşluk Artıyor	13
	Güdülenmeyi Arttırıyor	12
	Somut Öğrenme Sağlıyor	6
	Başarı Artıyor	5
	Kalıcı Öğrenme Sağlıyor	5
	Aktif Katılım Sağlıyor	4
	Dersi Zenginleştiriyor	4

Tablo 10 incelendiğinde “Materyallerin Öğretime Katkısı” temasına ilişkin 8 kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik katılımcı öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

9.a. Öğretimi Kolaylaştırıyor

Katılımcı öğretmenlerden yirmi üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını öğretimi kolaylaştırıyor olarak belirtmiştir (f=23). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö3: “En başta öğrenmeyi kolaylaştırıyor. Olaylar daha somut hale geliyor. Öğrencilerin kavramasını daha kolay hale getiriyor.”

Ö12: “Öğretmen açısından zor bir konuyu anlatırken daha kolay anlatma imkânı sağlıyorsun. Daha kısa sürede anlattığın için zamandan tasarruf sağlıyorsun.”

Ö20: “Kullandığımız materyal derse ilginin artmasını sağlıyor. Sınıf içi disiplinin sağlanmasını kolaylaştırıyor. Çünkü kullandığınız materyal ilgi çekici, öğrenciyi güdüleyebilecek, motive edebilecek bir materyalse sınıf içi disiplin sorunu da çekmiyorsunuz. Dersinizi rahat işliyorsunuz.”

9.b. Hazır Bulunuşluk Artıyor

Görüşme yapılan katılımcı öğretmenlerden on üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını

hazırbulunuşluk artıyor olarak belirtmiştir (f=13). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö11: “Her çocuk sunum veya araştırma yoluyla öğrenemeyebiliyor. Dolayısıyla kullanılan materyaller öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine, ilgilerine, tutumlarına ve beklentilerine göre belirlenmelidir. Çocuğun ilgisini çekmeli ve merak uyandırmalıdır. Öğrenmenin başında merak unsuru çok önemlidir. Çocuğun dikkatini çekebildiysek, çocuktaki merakı uyandırabildiysek öğrenme daha da kolay gerçekleştiği için ona yönelik materyaller kullanmak gerekiyor.”

Ö12: “Bir ders anlatırken öğrenci, öğretmenin elinde bir materyal gördüğü zaman çocuğun ilgisi ve dikkati oraya yoğunlaşıyor.”

9.c. Güdülenmeyi Arttırıyor

Görüşme yapılan öğretmenlerden on iki tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını güdülenmeyi arttırıyor olarak belirtmiştir (f=12). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö12: “Öğrenciyi daha iyi motive ediyor.”

Ö13: “Çocuklar klasik eğitimden sıkılıyorlar. Mesela sürekli düz anlatım yaparsanız çocuklar sıkılıyor. Böyle değişik etkinlikler çocukların ilgi ve alakasını arttırabiliyor. Tabi çocuklar öğrendiği zaman bizde mutlu oluyoruz. Bizim de motivasyonumuz artıyor.”

9.d. Somut Öğrenme Sağlıyor

Görüşme yapılan öğretmenlerden altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını somut öğrenme sağlıyor olarak belirtmiştir (f=6). Öğretmenlerden bazılarının öğretime katkısının olmasıyla ilgili görüşleri şöyledir:

Ö1: “Katı cisimler konusunu anlatırken biz tahtaya koniyi, küreyi çizsek bile öğrenci için bu yüzeysel kalıyor. Öğrencinin bunu 3 boyutlu görmesi için bunun somut örneğini getirdiğimizde öğrenci daha iyi düşünüyor yani 3 boyutlu düşünüyor. Bu durumda öğrencinin daha somut öğrenmesini sağlıyor.”

Ö17: “En azından öğrencinin gözle göremediği kavramları somutlaştırmış oluyorsunuz. Öğrenci gördüğünü veya yaşamına yakın bulduğunu daha kolay öğreniyor. Mesela

eskiden bir hücre, bir organel anlatırken hiç öğrenciye göstermeden anlatıyorduk. Şimdi ise bir şekil olarak ya da bir maket olarak rahatlıkla buna ulaşabiliyoruz. Video olarak rahatlıkla organelin göreviyle ilgili bilgilendirme yapabiliyoruz. Bu yüzden hem öğretmen hem de öğrenci açısından olumlu oluyor.”

Ö21: “Materyal kullandığımızda öğrencinin hata oranı en aza düşüyor ve daha somut bir şekilde bilgiye ulaşıyor.”

9.e. Başarı Artıyor

Görüşme yapılan öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını başarı artıyor olarak belirtmiştir (f=5). Bu konuya yönelik öğretmen görüşlerini içeren doğrudan alıntılar şunlardır:

Ö7: “Bizim açımızdan daha zevk alarak ders işliyoruz. Mesela 30 öğrencin varsa ve hepsi etkinliğe katılıyorsa öğretmende zevk alarak etkinliği daha güzel yapıyor ve bu durumda başarıyı daha çok arttırıyor. Öğrenci başarısının yükseldiğini görüyoruz.”

Ö18: “Çocuklar için daha faydalı oluyor. Öğretimi daha iyi yapıyoruz. Öğrencinin öğrenme yüzdesi mesela %80, %90'lara kadar çıkabiliyor.”

9.f. Kalıcı Öğrenme Sağlıyor

Görüşme yapılan öğretmenlerden beş tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını kalıcı öğrenme sağlıyor olarak belirtmiştir (f=5). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö15: “Coğrafya dersinin kayaçlar konusu için MTA'dan kayaç istemiştin ve bana kayaç örneklerini gönderdiler. Ben slâyt üzerinden granit kayacını gösteriyorum ama öğrencilerin o kayacı görmesi ve dokunması çok farklı oluyor. O kayaçları sınıfa getirdim. Öğrencilere kayaçları tanıttım. Onların mineral dokularına baktılar. Renklerine ve yumuşaklık derecelerine baktılar ve akılda daha kalıcı hale geldi. Eğitimde kesinlikle materyal olmalıdır. Öğrenci gördüğünü unutmuyor. Kalıcılığı sağlıyor.”

Ö23: “Ciddi anlamda olumlu katkıları var. Ben tekdüze ders kitabını okuyabilirim. Uzaydan bahsederken kara delik nasıl oluşuyor, bir süpernova patlaması nasıl gerçekleşiyor bunu animasyonla gösterebilirim. Animasyonla gösterdiğim zaman ya da bir materyal kullandığım zaman onun kalıcılığı, öğrenmedeki derinliği ve kalitesi kesinlikle çok daha farklı oluyor. Yani hem sunması kolay hem de karşıda dinleyen için kavraması ve insanın hayalinde canlandırması çok daha güzel ve kolay oluyor.”

9.g. Aktif Katılım Sağlıyor

Görüşme yapılan öğretmenlerden dört tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını aktif katılım sağlıyor olarak belirtmiştir (f=4). Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şunlardır:

Ö2: “Öğrencinin aktif katılımı sağlanacağı için öğrenci daha istekli oluyor. Çocuk daha aktif katıldığı için ulaşmak istediğimiz kazanımlara daha iyi ulaşıyoruz.”

Ö19: “Dersleri renklendirmeyi sağladığı için faydalı oluyor. Öğrenci açısından biraz çeşitlilik derse katılımı artırıyor.”

9.h. Dersi Zenginleştiriyor

Görüşme yapılan katılımcı öğretmenlerden dört tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkılarını dersi zenginleştiriyor olarak belirtmiştir (f=4). Bu konu hakkında öğretmenlerin doğrudan alıntı ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö5: “Öğretmen açısından dersi zenginleştirebiliyorsunuz. Çok farklı materyallerle ders dolu dolu geçebiliyor. Öğrencilerde ise, bazı öğrencilerin görsel zekâsı veya işitsel zekâsı ön plana çıkıp farklı olabiliyor. O öğrencilere de dokunabiliyorsunuz.”

Ö22: “Ne kadar çok materyal ne kadar çok çeşitlilik ne kadar çok örnek kesinlikle çocuğun konuyu anlama, kavrama, yapma ve motivasyon becerisini çok üst düzeyde tutuyor. Çok üst düzeyde bir öğrenme sağlıyor.”

10. Eğitim Programında Gerçekleştirilecek Değişiklikler Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerini değişik materyallerle desteklenmesi konusunda Eğitim Programlarında Ne Tür Değişiklikler gerçekleştirileceğine ilişkin görüşleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerini Değişik Materyallerle Desteklenmesi Konusunda Eğitim Programlarında Ne Tür Değişiklikler Gerçekleştirileceğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kodlar	f
Eğitim Programında Gerçekleştirilecek Değişiklikler	Eğitim Programı Düzenlenmeli	16
	Uygulamaya Dönük Olmalı	7
	Bilişim Portalları Geliştirilmeli	4
	Öğrenci Düzeyine Uygun Olmalı	3
	Kazanıma Uygun Olmalı	1
	Bölgeye Göre Bütçe Olmalı	1
	Hizmetiçi Eğitim Arttırılmalı	1

Tablo 11 incelendiğinde “Eğitim Programında Gerçekleştirilecek Değişiklikler” temasına ilişkin 7 kod ortaya çıkmıştır. Bu tema ve kodlara yönelik öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir:

10.a. Eğitim Programı Düzenlenmeli

Görüşme yapılan öğretmenlerden on altı tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine eğitim programı düzenlenmeli olarak belirtmiştir (f=16). Bu konu hakkında öğretmenlerin görüşlerini içeren ifadeler şunlardır:

Ö5: “Müfredat sadeleştirilmelidir. Biraz daha temel bilgilerin verilip etkinliklerin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö9: “Eğitim programı tekrardan düzenlenmeli, müfredat biraz daha sadeleştirilip daha kalıcı, daha kesin bilgiler ve daha kullanışlı bilgilere ulaşılabilir.”

Ö14: “Sosyal Bilgiler ders kitabının zenginleştirilmesi söz konusu olabilir. Sosyal Bilgiler ders kitabının içerisine sanat, spor ve bilim ile ilgili daha çok materyal, etkinlik ve örnek konulabilir. Öğrenciye bir konu anlatılırken tarihsel süreçte bu konu ile ilgili bir edebiyat eseri, bir tablo, bir heykel ve bilim ile ilgili şeyler daha fazla konulabilir.”

10.b. Uygulamaya Dönük Olmalı

Görüşme yapılan katılımcılardan yedi tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine uygulamaya dönük olmalı olarak belirtmiştir (f=7). Bu konu hakkında katılımcıların görüşlerini içeren cümleler şu şekildedir:

Ö3: “Kendi branşım olan Fizik dersi açısından derslerin teorik değil de daha çok laboratuvar koşullarında yapılması gerektiğini düşünüyorum. Olaylar somutlaştırılmalıdır. Bazı konuların teorik olarak kavranması zor olduğundan bunları somutlaştırmak için deney ve gözlem yapılmalıdır.”

Ö18: “Ders kitaplarının daha fazla uygulama aşamalı veya beceri temelli olması gerektiğini düşünüyorum.”

10.c. Bilişim Portalları Geliştirilmeli

Görüşme yapılan öğretmenlerden dört tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine bilişim portalları geliştirilmeli olarak belirtmiştir (f=4). Bu konu hakkında öğretmen görüşleri şunlardır:

Ö2: “Mili Eğitim Bakanlığının bu konuda EBA gibi çalışmaları var. Sosyal Bilgiler branşım olması sebebiyle kendi branşım adına EBA’yı biraz daha geliştirebilirsek çok daha iyi sonuçlar elde edeceğimizi düşünüyorum. Mesela soru havuzu daha geniş olabilir. Ben derslerde <https://odsgm.meb.gov.tr/> adresini kullanıyorum. Yine Milli Eğitim Bakanlığı’nın sayfası ancak EBA’nın kendi bünyesinde olsa direkt olarak biz oradan açıp ulaşsak daha iyi olabilir. Yani farklı sitelere girmek zorunda kalıyoruz. Zaman kaybetmeden tek bir platform üzerinden hemen bu işi yürütssek daha kolay olur diye düşünüyorum.”

Ö6: “Matematik programında kullanılacak materyaller bize ön bilgi olarak verilebilir, örneklendirmeler yapılabilir. Bununla alakalı bir site açılabilir.”

10.d. Öğrenci Düzeyine Uygun Olmalı

Görüşme yapılan öğretmenlerden üç tanesi, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine öğrenci düzeyine uygun olmalı olarak belirtmiştir (f=3). Bu konu hakkında katılımcı öğretmenlerin görüşleri şunlardır:

Ö12: “Öğrencilerin seviyelerine uygun konular belirlenir. Bu konular örneklerle de desteklenirse özellikle görsel ve video şeklinde çok güzel olur.”

Ö13: “Müfredat çok ağır gibi geliyor bana özellikle ortaokul matematik basitleştirilebilir. Öğrencinin seviyesine göre düzenlenebilir. Programlar ve müfredatlar buna göre değiştirilebilir.”

Ö17: “Eğitim programlarında mümkün olduğu kadar öğrencinin seviyesine uygun kazanımların verilmeye çalışılması çok daha iyi olur diye düşünüyorum.”

10.e. Kazanıma Uygun Olmalı

Görüşme yapılan öğretmenlerden, bir görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine kazanıma uygun olmalı olarak belirtmiştir (f=1). Bu konu hakkında öğretmen görüşleriyle ilgili ifadeler şu şekildedir:

Ö11: “Konu anlatımı boyutunda çocuklara kazandırılmak istenen hedefler sınavda çıkan sorularla eş güdüm içerisinde değil yani kazanımlar aynı değil kitapta hazırlanan kazanımlar çok güzel kitaplar derli toplu hazırlanmış. Fakat belli bir konuya verilmiş ağırlık sınavda çıkan ağırlıkla aynı değil yani sorularla işlenen konularla çıkan sorular tam olarak eşit paylaşılmamış. Daha dengeli olması gerekiyor. Kazanım odaklı etkinliklere daha fazla yer verilmesi gerekiyor.”

10.f. Bölgeye Göre Bütçe Olmalı

Görüşme yapılan öğretmenlerden, bir görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine bölgeye göre bütçe olmalı olarak belirtmiştir (f=1). Bu konu hakkında öğretmen görüşünü içeren ifade aşağıdaki gibidir.

Ö22: “Tamamen bölgesel ele almak gerekiyor. Her bölgenin kendi ihtiyaçlarına göre bütçesel bir farklılık oluşturulması gerekiyor.”

10.g. Hizmetiçi Eğitim Arttırılmalı

Görüşme yapılan öğretmenlerden, bir görüş öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine eğitim programında ne tür değişiklikler gerçekleştirileceğine hizmetiçi eğitim arttırılmalı olarak belirtmiştir (f=1). Bu konu hakkındaki katılımcı öğretmenin görüşü şu şekildedir:

Ö23: “Hizmetiçi eğitime vurgu yapmak istiyorum. Yavaş yavaş iyi bir planlama yapılmalıdır. Mesela öğretmen her konuda nasıl materyaller kullanabileceği konusunda bilgilerinin taze tutması gerekiyor. Öğretmen bir yıl 9.sınıf etkinliklerini görecektir. Daha sonra 9.sınıfta hangi materyaller kullanılabilir onu öğrenecek. Bir yıl 10.sınıfı, bir yıl 11. sınıfı ve bir yılda 12.sınıfı öğrenecek.”

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular alanyazında yer alan ve daha önceden yapılan araştırma bulgularıyla tartışılmıştır.

Bu çalışma öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek için gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, öğretmenlerden görüşme tekniğiyle bilgiler toplanmıştır.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde ne tür materyaller kullandığı açısından görüşleri değerlendirildiğinde; dijital materyallerin, görsel materyallerin ve yazılı materyallerin kullanıldığı ile ilgili görüşlerin ağır bastığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenler, görsel-işitsel materyaller ile işitsel materyallerin en az kullanıldığını dile getirmişlerdir. Adıgüzel (2010), sınıf öğretmenleri üzerinde yaptığı bir çalışmada okulda en fazla yazılı ve basılı gereçleri, en az ise görsel-işitsel araçları kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Şahin (2014), yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğretim sürecinde materyal olarak en fazla ders kitabı ve yazılı dokümanları kullandığı bulgusuna ulaşmıştır. Elde edilen bu bulgu bu çalışmadan elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Er ve Bayındır (2015), yaptıkları çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çalıştıkları okulda görsel ve sesli materyalleri kullanamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgu, araştırmadan elde edilen bulgularla kısmen benzerlik göstermektedir. Yılmaz ve Bilici (2015), yaptıkları çalışmada ilköğretim okullarında görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin en fazla bilgisayar, projeksiyon ve internet gibi öğretim teknolojilerini kullandıklarını, örnekler, tıpkıbasımlar, gerçek nesneler, puzzle, bulmaca ve sanatçı kataloglarından ise sınırlı olarak faydalandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Şentürk ve Kurşun (2021), yaptıkları çalışmada öğretmenlerin çoğunluğunun ders işlerken video materyalleri çok az kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Elde edilen bu bulgu, araştırmadan elde edilen bulgularla benzerlik göstermemektedir.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullanılan materyal türünün seçilme sebebi açısından görüşleri değerlendirildiğinde, öğrenmeyi kolaylaştırması ile ilgili görüşlerin fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretimi

kolaylaştırma ve kazanımlara ulaşabilme ile ilgili görüşlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada Kazu ve Yeşilyurt (2008), yaptıkları çalışmada öğrencilerin daha fazla bilgi aktarabilme ve beceri kazandırabilme, öğretim sürecini zenginleştirebilme, dikkati arttırma, kalıcı öğrenme sağlama ve motivasyonu arttırmaya çalışmak için öğretim araç-gereçlerini kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Yine Atak Yayla ve Dalmışlı (2014), yaptıkları çalışmada materyal kullanmanın farklı öğrenme stillerine sahip öğrenciler için öğretimi her zaman kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Bozkurt ve Akalın (2015), materyal kullanımının öğretim programlarının uygulamada başarılı olmasına yardımcı olması, zamanı iyi kullanmaya imkân sağlaması, dersleri daha zevkli hale getirmesi ve derslerin verimini arttırması açısından önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çiftçi, Yıldız ve Bozkurt (2015), yaptıkları çalışmada öğretmenlerin materyal kullanmasının matematik kavramlarını anlamayı kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Alanyazında yer alan daha önceki çalışmalardan elde edilen bu bulgular, bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyallere ulaşma yolları açısından görüşleri değerlendirildiğinde; MEB ve internet aracılığıyla materyallere ulaşıldığı ile ilgili görüşlerin ağır bastığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, kendi imkânları ve okul idaresinin aracılığıyla da öğretim materyallerine ulaştıklarını ayrıca belirtmişlerdir. Benzer bir çalışmada Özdemir (2010), öğretmenlerin çoğunluğunun materyal temin ederken interneti kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin materyal temin etmek için kaynak kitaplardan, öğretmenlerden veya zümre arkadaşlarından yararlandıklarını tespit etmiştir. Çelikkaya (2013), yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerinin ve materyallerinin okul idaresi tarafından da temin edildiği tespit etmiştir. Korkmaz (2017), yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğretim materyali olarak filmleri kullanırken internet sitelerinden ve diğer öğretmenlerden yararlandıkları sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri seçilen kriterler açısından görüşleri değerlendirildiğinde; kazanımlara ve öğrenci düzeyine uygun olması, işlevsellik, öğrenci hazırbulunuşluğu ve okul imkânları ile ilgili görüşlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada Korkmaz (2017), öğretmenlerin din eğitimi ile ilgili filmleri seçerken filmin konuya uygunluğu kriterine dikkat ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl tasarladıkları ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde; materyal tasarlamayanlar, işbirliği, kazanıma uygun, ilgi çekme, proje ödevleri ve bilgisayar programları ile ilgili görüşlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Semerci (2006), sınıf öğretmenlerinin materyal üretebilme ve kullanabilme konusunda kendilerini yeterli düzeyde görmediklerine ilişkin sonuca ulaşmıştır. Türel ve Johnson (2012), yaptıkları araştırmada öğretmenlerin dijital materyal hazırlayabilmeleri konusunda yeterli beceriye ve bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Çelikkaya (2013), yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini ve materyallerini kendilerinin hazırladıklarını, öğrenciyle işbirliği içerisinde birlikte hazırladıklarını veya okul idaresinin tarafından temin edildiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca bu çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun derste kullanmak amacıyla harita, kroki, şemalar, PowerPoint, çalışma kâğıtları ve fotoğraf gibi görsel materyaller hazırladıkları sonucuna ulaşmıştır. Yörük ve Verim (2014), yaptıkları çalışmada öğretmenlerin birçoğunun internet ve bilgisayar gibi öğretim teknolojilerinden yararlanabilme konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca dersle ilgili yardım alan öğretmenlerin çoğunluğunun zümre öğretmen arkadaşlarından, eşlerinden ve okulda bulunan formatör öğretmenlerden yardım aldıklarını ifade etmişlerdir. Kabaran (2020), yaptığı araştırmada çok az sayıda öğretmenin kendisini dijital materyallerin tasarımı konusunda yeterli gördüğünü belirtmekle birlikte diğer öğretmenlerin kendilerini orta veya yetersiz düzeyde gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin en fazla PowerPoint sunusu ve video öğretim materyallerinin çok az öğretmen tarafından tasarlandığını tespit etmiştir. Bu dijital materyallerin dışında kalan materyallerin çok az sayıda öğretmen tarafından tasarlanabildiği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinde kullandıkları materyalleri nasıl geliştirdikleri açısından görüşleri değerlendirildiğinde; materyal geliştirmeyenler, kazanıma uygun, öğrenci merkezlilik, öğrenci düzeyine uygun, araç-gereçler aracılığıyla, görsel öğeler, öğretimdeki eksiklikler ile ilgili görüşlere ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada Başal (2016), öğretmenlerin çok az bir kısmının dersleri için dijital materyal geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Soydan (2018), tarafından yapılan araştırmada birçok öğretmenin hazır dijital materyaller tercih ettiklerini tespit etmiştir.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorun veya zorluklar açısından görüşleri değerlendirildiğinde; sorunla karşılaşmayanlar, okul imkânlarının yetersizliği, teknik yetersizlikler, öğrencilerin maddi kaynak yetersizliği, materyaller ile ilgili problemler, zamanı yetiştirememesi ve dersle ilgili problemler ile ilgili görüşlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Meşin (2008), yaptığı çalışmada öğretmenlerin okullarda eğitim teknolojilerine ve materyallere ulaşmada ve bunları kullanmada zorluklarla karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin okullarda ulaşmada en zorladıkları teknolojik araç-gereçler ve öğretim materyallerinin TV-VCD ve eğitim CD'leri olduğunu ifade etmiştir. Bu durumun ise okulların bulunduğu sosyo-ekonomik yapıya ve çevreye göre değiştiğini belirtmiştir. Kurtde Fidan (2008), yaptığı araştırmada sosyo-ekonomik durumu iyi olan devlet okullarında öğrenci sayısına göre araç-gereçlerin yetersiz olduğu ile ilgili öğretmen görüşlerine ulaşmıştır. Ayrıca okulun fiziki imkânsızlıkları ve ekonomik yetersizliklerin eğitim teknolojilerinin etkin olarak kullanılamamasının en önemli sebebi olarak belirtmiştir. Benzer bir çalışmada Ulusoy ve Gülüm (2009), sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin maddi yetersizliklerden kaynaklı öğretim materyallerini kullanamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Adıgüzel (2010), yaptığı çalışmada öğretmenlerin ilköğretim okullarının öğretim teknolojileri yönünden yetersiz olduğuyla ilgili görüşlerine ulaşmıştır. Yine Erişti ve Kurt (2012), yaptıkları araştırmada öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanma konusunda istekli oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ancak öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanma konusunda daima yardıma ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir çünkü okullarda öğretmenlere teknolojik destek sağlayacak personel sayısının azlığı, alt yapı yetersizliği, öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin yeterliliklerinin kalitesi öğretmenlerin teknoloji kullanımına ilişkin yaşadıkları sorunları artırmaktadır. Çelikkaya (2013), yaptığı çalışmada öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini ve materyallerini (elektronik tahta, opak projektörü ve döner levha gibi) okulda olmamasından dolayı kullanamadıkları sonucuna ulaşmıştır. Yörük ve Verim (2014), yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin materyal hazırlarken karşılaştıkları sorunları sınıfta öğrenci sayısının fazla olması, okullardaki fiziki altyapının yetersiz olması, kaynak bulmada sorun yaşanması ve bilgisayar programlarının (PowerPoint ve flash gibi) bazılarının kullanımı ile ilgili problemler olarak tespit etmişlerdir. Er ve Bayındır (2015), yaptıkları araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çalıştıkları okulda görsel ve sesli materyalleri kullanamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumun nedenini ise

okullarda teknolojik imkânların (akıllı tahta, bilgisayar gibi) yeterli düzeyde olmaması ile açıklamışlardır. Sarıtepeci, Durak ve Seferoğlu (2016), yaptıkları çalışmada teknolojiye uyum konusunda öğretmenlerin yaşadığı en büyük problemlerin teknik problemler ve e-içerik eksikliği olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Alanyazındaki daha önceki çalışmalardan elde edilen bulgularla, bu araştırmanın bulgularının benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine ilişkin karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri açısından görüşleri değerlendirildiğinde; MEB desteği, bireysel hazırlık yapılması, idarenin bilgilendirilmesi, teknik altyapının geliştirilmesi, işbirliği, çözüm önerisi bulunmayanlar ile öğretim programının düzenlenmesinin gerektiği ile ilgili görüşlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Meşin (2008), yaptığı çalışmada yenilenen 6.sınıf matematik öğretim programında yer alan etkinliklerde kullanılacak olan materyallerin ve araç-gereçlerin okul idaresi tarafından sağlanması veya sağlanmasında katkıda bulunmanın programın etkili bir şekilde uygulanmasına imkân tanıyacağı sonucuna ulaşmıştır. Sarıtepeci, Durak ve Seferoğlu (2016), yaptıkları çalışmada hizmetiçi eğitimlerde öğretmenlerin en fazla ele alınmasını istediği konuların eğitimde teknoloji kullanımı, öğretim materyalini etkin kullanma ve internetin eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili sonuca ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine öğretime katkıları açısından görüşleri değerlendirildiğinde; öğretimi kolaylaştırması, hazırbulunuşluk ve güdülenmeyi arttırması, somut ve kalıcı öğrenme sağlaması, başarıyı arttırması, aktif katılım sağlaması ve dersi zenginleştirdiği ile ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada Başak (2002), öğretim ortamına uygun olan materyallerin kullanılmasının öğrenci başarısını arttırdığını tespit etmiştir. Ayrıca başarıyı artıran faktörün öğretim sürecinde kullanılan materyallerin öğrencinin derse karşı olan ilgisini ve motivasyonunu yükseltmesi olarak belirtmiştir. Nalçacı ve Ercoşkun (2005), yaptıkları çalışmada ilköğretim sosyal bilgiler dersinde de materyal kullanmanın öğretim sürecini zenginleştirdiğini, öğretimi kolaylaştırdığını, somutlaştırdığını ve kalıcı öğrenme sağladığını vurgulamışlardır. Işık (2008), yaptığı çalışmada lise tarih derslerinde doküman kullanmanın öğrenci akademik başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Kurtdede Fidan (2008), yaptığı araştırmada öğretmenlerin araç gereçle yapılan öğretimin öğrencide kalıcı öğrenme sağladığı, derse

olan ilgiyi arttırdığı, eğlenerek öğrenme imkânı sunduğu ve öğrencinin aktif katılım sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Kıy Can (2009), yaptığı çalışmada 4.ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi esnasında materyal kullanmanın öğretimin verimliliğini artırdığını, öğrencilerin başarısını artırdığını ve dersin temel amaçlarını daha kolay içselleştirdiği ile ilgili sonucuna ulaşmıştır. Chen ve Sun (2012), yaptıkları araştırmada animasyon ve eğitsel videoların görsel öğrenme stiline sahip olan öğrenenlerin başarılarını artırmalarında etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Kutluca ve Akın (2013), yaptıkları çalışmada matematiksel kavramların öğretilmesinde veya öğrenilen kavramların kalıcılığını sağlama ve somutlaştırmada dört kefli cebir terazisi somut materyalinin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine Şahin (2014), öğretmenlerin materyallerin bilgiyi somutlaştırdığı ve öğrenciyi güdülediği işlevine katıldığı sonucuna ulaşmıştır. Atak Yayla ve Dalmışlı (2014), yaptıkları çalışma materyal kullanarak gerçekleştirilen derslerde öğrenmenin daha kalıcı olacağına, motivasyonu arttırdığını, öğrencilerin derse aktif katılım göstermelerini desteklediğini ve öğrencilerin derse karşı olan ilgilerini arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Çiftçi, Yıldız ve Bozkurt (2015), öğretmenlerle yaptığı çalışmada materyal kullanmanın soyut olan matematik kavramlarını somutlaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Şensoy ve Yıldırım (2016), 8.sınıf öğrencileriyle yaptıkları çalışmada fen ve teknoloji dersinde üç boyutlu görsel materyal kullanmanın öğrencilerin akademik başarılarının gelişmesinde anlamlı düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Mert ve Şen (2019), yaptıkları çalışmada müzik derslerinde teknoloji destekli öğretim materyallerini kullanmanın başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmadan elde edilen bu bulgular alanyazında yer alan daha önceki bulgularla benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlerin öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesi konusunda eğitim programlarında yapılacak değişiklikler açısından görüşleri değerlendirildiğinde; eğitim programının düzenlenmeli, uygulamaya dönük olmalı, bilişim portalları geliştirilmeli, öğrenci düzeyine ve kazanıma uygun olmalı, bölgeye göre bütçe olmalı ve hizmetiçi eğitimin artırılması ile ilgili görüşlere ulaşılmıştır. Benzer bir çalışmada Schoepp (2005), öğretmenlerin yaşadığı en önemli zorlukların öğretim esnasında teknolojiyi nasıl kullanmaları konusundaki eğitim eksikliği ve bu durumun eğitimde teknoloji entegrasyonunun sağlanması olduğunu söylemiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların karşılanmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve elde edilen bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırmada öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Katılımcılara; öğretim sürecinde ne tür materyaller kullandıkları, kullanılan materyal türünün seçilme sebepleri, kullandıkları materyallere ulaşma yolları, kullanılan materyalleri hangi kriterlere göre seçtikleri, materyalleri nasıl tasarladıklarına ve geliştirdiklerine dair görüşleri, materyalleri kullanırken karşılaşılan sorunların neler olduğu ve bu sorunlara çözüm önerilerinin neler olduğu, materyallerin öğretime katkıları ve eğitim programlarında ne tür değişiklikler yapılacağı ile ilgili genel görüşleri sorulmuştur.

Katılımcı öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu öğretim sürecinde dijital materyaller kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenler en fazla akıllı tahta, animasyonlar, slâytlar ve videolar gibi dijital materyalleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Dijital materyaller kullanmanın, öğrenmedeki kalıcılığı artırdığını, soyut konuların somutlaştırılarak anlatılmasına imkân tanıdığını, konunun kolay kavranmasına olumlu katkılarının olduğunu ifade etmişlerdir.

Farklı branşlardan olan katılımcı öğretmenler materyallerin seçilme sebebi olarak üç genel görüş ifade etmişlerdir. Bu üç genel görüşü öğrenmeyi kolaylaştırma, öğretimi kolaylaştırma ve kazanımlara ulaşabilme olarak ifade etmişlerdir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde soyut konuları somutlaştırmak ve görsel hale getirmek, öğrencilerin dikkatini çekmek ve sınıf seviyesine uygun kullanmak öğrenmeyi kolaylaştırırken materyal kullanmak zaman tasarrufu sağlaması ve öğretmenlerin işini kolaylaştırması açısından öğretimi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca materyallerin, resmi programda yer alan kazanımlara ulaşabilmeye olumlu katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu MEB ve internet üzerinden materyal temin ederken kendi imkânları ve okul idaresi aracılığıyla materyal temin eden öğretmenlerin oranı daha azdır.

Farklı branşlarda olan katılımcı öğretmenler materyal seçerken en fazla öğrenci düzeyine ve kazanıma uygun olması kriterlerine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Bu kriterlere dikkat edilmesinin sebebinin öğrencinin daha iyi anlayabileceğine ve dersin amaçlarına daha iyi hizmet edebileceği düşüncesinin olduğu düşünülmektedir.

Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu materyal tasarlama ve geliştirme konusunda herhangi bir şey yapmamaktadır. Öğretmenler, genellikle hazır öğretim materyallerini tercih ettiklerini belirtmiştir.

Farklı branşlardan olan katılımcı öğretmenlerin materyal kullanırken karşılaştıkları sorunların başında okul imkânların yetersizliği, teknik yetersizlikler, öğrencilerin maddi kaynak yetersizliği ve materyallerle ilgili problemler gelmektedir.

Öğretmenler, materyal kullanırken karşılaştıkları sorunların çözümü için MEB desteğinin, öğretmenlerin kendilerinin bireysel hazırlık yapmalarının, teknik altyapının geliştirilmesinin, idarenin bilgilendirilmesinin ve işbirliğinin önemli olduğu görüşlerine ulaşmıştır.

Öğretmenler, öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretimi kolaylaştırdığını, hazırbulunuşluk ve güdülenmeyi artırdığını, somut ve kalıcı öğrenme sağladığını, başarıyı artırdığını, öğrencilerin öğretim sürecine aktif katılım gösterdiğini ve materyallerin dersi zenginleştirme gibi katkılarının olduğunu söylemişlerdir.

Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesi konusunda eğitim programlarında; eğitim programının düzenlenmesi ile ilgili görüşlerin çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler; eğitim programının düzenlemesi gerektiğini, içeriğin hem sadeleştirilip hem de daha da zenginleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca eğitim programının içeriğinde yer alan etkinliklerin sayısının artırılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır.

Öneriler

Bu başlık altında çalışmanın sınırlılıklarına ve bulgularına dayanarak hem araştırmacılara hem de uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun dijital materyaller kullanmayı tercih ettikleri sonucundan hareketle dijital materyallere ulaşım olanakları arttırılarak zenginleştirilebilir.
- Materyal temini noktasında öğretmenlerin kendi imkânlarıyla ve okul idaresi aracılığıyla materyal temininde yaşadıkları sınırlılıkları giderecek teşvik edici önlemler alınabilir.
- Öğretmenlerin çoğunluğunun materyalleri tasarlamadığı ve geliştirmediği sonucundan hareketle materyallerin tasarlanması ve geliştirilmesine yönelik hizmetiçi eğitimler düzenlenebilir.
- Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretimi kolaylaştırdığı, somut ve kalıcı öğrenme sağladığı, hazır bulunuşluk ve güdülenmeyi artırdığı sonucundan hareketle okullarda, değişik öğretim materyalleri (dijital materyaller, yazılı materyaller, görsel materyaller, görsel-işitsel materyaller, işitsel materyaller) arşivleri oluşturulabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Çalışma devlet okullarında görev yapan farklı branşlardan öğretmenlerle sınırlıdır. Daha sonra yapılacak çalışmalara okul yöneticileri, özel okullarda görev yapan öğretmenler ve eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adayları ile daha geniş hedef kitlelerinden veriler toplanabilir.
- Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik gelecek çalışmalarda karma, deneysel veya nicel yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2010). İlköğretim okullarında öğretim teknolojilerinin durumu ve sınıf öğretmenlerinin bu teknolojileri kullanma düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 1-17.
- Ajoke, A. R. (2017). The importance of instructional materials in teaching of english as a second language. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 6(9), 36-44.
- Akçay, H., Feyzioğlu, B. ve Tüysüz, C. (2003). Kimya öğretiminde bilgisayar benzeşimlerinin kullanımının öğrencilerinin başarısına ve tutumuna etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(1), 7-26.
- Albiladi, W. S. (2019). Exploring the use of written authentic materials in ESL reading classes: Benefits and challenges. *English Language Teaching*, 12(1), 67-77.
- Alım, M. (2015). Coğrafya öğretmeni adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı/geliştirme dersinde elde ettikleri kazanımlar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 20(33), 1-10.
- Altıntaş, S. ve Görgen, İ. (2021). Türkiye’de temel eğitimde program geliştirme ve değerlendirmeye ilişkin metaforik algılar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 290-320.
- Altun, H. ve Kahveci, G. (2019). Sanal gerçeklik tabanlı öğretim materyalinin öğrenme güçlüğü olan öğrencilerde geometriye dayalı problem çözme üzerine etkililiği. *NEF-EFMED*, 13(1), 460-482.
- Ampa, A. T. (2015). The implementation of interactive multimedia learning materials in teaching listening skills. *English Language Teaching*, 8(12), 56-62.
- Antonova, İ., Snezhko, Z. ve Anohina, Y. (2019). Sechenov University: The ways we teach medical french using authentic audio visual aids. Exchange of experience. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 7(4), 953-965.
- Aslan, H. ve Turan, İ. (2016). Tarih öğretmenlerinin görsel materyal kullanım düzeyleri. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 347-361.

- Asrizal, A., Rahmi, Y., Fadhilah, H. ve Zulkarnain, I. (2023). The influence of electronic teaching materials on students mastery of learning mathematics and science: Meta-analysis. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 9(6), 120–126.
- Atak Yayla, A. ve Dalmışlı, F. (2014). Müzik eğitiminde öğretim materyallerinin kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), 199-214.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Babayiğit, Ö. (2019). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçlarının ve durumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 42-59.
- Baki, A., Karataş, İ. ve Güven, B. (2001, 7-8 Eylül). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinde öğretmen adaylarının kazandıkları deneyimler*. Yeni Binyılın Başında Türkiye’de Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu’nda sunuldu, İstanbul.
- Başak, A. (2002). *Materyal kullanımının ilköğretim okulu öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Başak, H. (2020). Kitap değerlendirmesi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(1), 375-378.
- Başal, A. (2016). Dijmat projesi: İngilizce öğretmenlerinin dijital ders materyali geliştirme algıları. Ö. Demirel ve S. Dinçer (Editörler). *Eğitim bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı içinde* (1237-1250). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başboğaoğlu, U. (2007). Öğretim sürecinde kullanılan araçlar ve görsel-işitsel araçlar. Ö. Demirel ve E. Altun (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım* (s. 69-87). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baytekin, Ç. (2011). *Öğrenme öğretme teknikleri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Bozkurt, A. ve Akalın, S. (2015). Matematik öğretiminde materyal geliştirmenin ve kullanımının yeri, önemi ve bu konuda öğretmenin rolü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, 1-9.
- Bozpolat, E., Uğurlu, C. T., Usta, H. G. ve Şimşek, A. S. (2016). Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin görüşleri: Nitel bir araştırma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 83-95.
- Bulusan, F. (2019). Selecting potential instructional materials for literature teaching in the 21st century milieu: Findings from a systematic review of literature. *Asian EFL Journal Research Articles*, 21(2), 218-231.
- Cai, H. (2012). E-learning and english teaching. *IERI Procedia*, 2, 841-846.
- Chen, C. M. ve Sun, Y. C. (2012). Assessing the effects of different multimedia materials on emotions and learning performance for visual and verbal style learners. *Computers & Education*, 59(4), 1273-1285.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2020). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz*. (çev. A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakıl, R. Z. (2006). *Eğitimde toplam kalite yönetimi- İstanbul ilçe milli eğitim yöneticilerinin eğitimde kaliteyi algılayış düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, L. (2007). Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi. Ö. Demirel ve E. Altun (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım* (s. 29-68). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 1-26.
- Çiftçi, Ş. K., Yıldız, P. ve Bozkurt, E. (2015). Ortaokul matematik öğretmenlerinin materyal kullanımına ilişkin görüşleri. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 4(1), 79-89.

- Çoban, A. ve İleri, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma düzeyleri ve kullanamama sebepleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 194-213.
- Dalmışlı, F. (2013). *Müzik eğitiminde materyal geliştirme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Demirel, M. (1996). *Bilgilendirici metin türünün ve okuduğunu kavrama becerisinin altıncı sınıf öğrencilerinin öğrenme düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (2007). Eğitim, öğretim teknolojisi ve iletişim. Ö. Demirel ve E. Altun (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım* (s. 1-27). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S. ve Yağcı, E. (2004). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Donkor, F. (2011). Assessment of learner acceptance and satisfaction with video-based instructional materials for teaching practical skills at a distance. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(5), 74–92.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Eker, A. ve Sarı, H. (2020). Özel yeteneklilerin eğitim alanı öğretmen eğitim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International TSPED*, 3(1), 1-28.
- Er, A. R. ve Bayındır, N. (2015). Sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin tarih konularının öğretimine ilişkin öğretmen unsuru ile fiziki koşullar ve materyal hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 88-103.
- Erdem, M. (1994). *Değişik içerik düzenlemelerinin başarıya etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Erişen, Y. ve Çeliköz, N. (2007). Eğitimde bilgisayar kullanımı. Ö. Demirel ve E. Altun (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım* (s. 111-144). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erişti, S. D. ve Kurt, A. A. (2012). Teachers' views about effective use of technology in classrooms. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 3(2), 30-41.
- Eroğlu, S. (2006). *Görsel ve işitsel materyal kullanımının ortaöğretim 3.sınıf öğrencilerinin biyoteknoloji ile ilgili kavramları öğrenmeleri ve tutumları üzerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye’de eğitim felsefesi sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11- 16.
- Gültekin, M. (2020). Program geliştirmeye ilişkin temel kavramlar. B. Oral ve T. Yazar (Editörler). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme* (s. 2-37). Ankara: Pegem Akademi.
- Gündüz, Ş. ve Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(1), 43-48.
- Gürbüz, R. (2006). Olasılık kavramlarıyla ilgili geliştirilen öğretim materyallerinin öğrencilerin kavramsal gelişimine etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 59-68.
- Güven, M. ve Alan, B. (2020). Eğitim durumlarının düzenlenmesi ve değerlendirilmesi. B. Oral ve T. Yazar (Editörler). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme* (s. 334-362). Ankara: Pegem Akademi.
- Güven, S. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterlikler yönünden değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 165-179.
- Han, B. ve Elçiçek, Z. (2021). Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2023 eğitim vizyon belgesindeki eğitim yönetimine ilişkin değişim alanlarının değerlendirilmesi.

USOBED Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5(1), 22-42.

Hashemi, A. (2021). The effects of using games on teaching vocabulary in reading comprehension a case of gifted students. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 9(2), 151-160.

Hotaman, D. (2010). Demokratik eğitim: Demokratik bir eğitim programı. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1), 29-42.

Hotaman, D. (2017). Eğitim programlarının geliştirilmesinde felsefenin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 430-437.

Hu, P. J., Clark, T. H. K. ve Ma, W. W. (2003). Examining technology acceptance by school teachers: a longitudinal study. *Information&Management*, 41, 227–241.

Işık, H. (2008). *Tarih öğretiminde doküman kullanımının öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İnal, Z. ve Aydın, A. (2015). Madde ve ısı ünitesinin öğretilmesinde model kullanımının akademik başarıya ve bilgilerin kalıcılığına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(3), 19-37.

İnan, C. (2006). Matematik öğretiminde materyal geliştirme ve kullanma. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 47-56.

İşman, A. ve Eskicumalı, A. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. İstanbul: Değişim Yayınları.

İşman, A. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

İşman, A. (2002). Sakarya ili öğretmenlerinin eğitim teknolojileri yönündeki yeterlilikleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology–TOJET*, 1(1), 72-91.

Jwaifell, M. ve Gasaymeh, A. (2013). Using the diffusion of innovation theory to explain the degree of english teachers' adoption of interactive whiteboards in the

modern systems school in jordan: A case study. *Contemporary Educational technology*, 4(2), 138-149.

Kabaran, G. G. (2020). *Dijital materyal tasarımına yönelik bir hizmet içi eğitim programının geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *AÜ. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 91-101.

Karasu Avcı, E. ve Ketenoğlu Kayabaşı, Z. E. (2019). Sınıf öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri: Bir olgubilim araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 926-942.

Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kazu, H. ve Yeşilyurt, E. (2008). Öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini kullanım amaçları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 175-188.

Kıy Can, S. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda sosyal bilgiler dersinde(araç-gereç) materyal kullanımının öğrenci başarısına etkisi (Kars ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

Koçak, Ö. (2013). *Fatih projesi kapsamındaki LCD panel etkileşimli tahta uygulamalarına yönelik öğretmen tutumları (Erzincan ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Kola Jacob, A. (2013). Instructional materials and improvisation in physics class: Implications for teaching and learning. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 2(5), 38-42.

Korkmaz, M. (2017). Din dersi öğretmenlerinin bir öğretim materyali olarak filmleri kullanma durumları. *Bilimname*, 0(33), 35-66.

- Korkmaz, M. (2018). İmam hatip meslek dersleri öğretmenlerinin materyal geliştirme durumları. *Bilimname*, 35, 175-216.
- Kuloğlu, A. (2019). Öğretmen adaylarına göre öğretim teknolojileri ve materyal tasarım dersi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(1), 33-44.
- Kurtdede Fidan, N. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kurumsal Eğitim*, 1(1), 48-61.
- Kutluca, T. ve Akın, M. F. (2013). Somut materyallerle matematik öğretimi: Dört kefelî cebir terazisi kullanımı üzerine nitel bir çalışma. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 4(1), 48-65.
- Kutluca, T. ve Tım, A. (2018). Matematik öğretiminde akıllı tahtaların kullanımında karşılaşılan zorluklar. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 183-207.
- Mera Jaramillo, S. M. ve Mendoza Bravo, K. L. (2023). The contribution of audiovisual resources to students' speaking skills. *Revista Sinapsis*, 1(22), 1-11.
- Mert, E. ve Şen, Ü. S. (2019). İlköğretim 7.sınıf müzik öğretiminde teknoloji destekli materyal kullanımının akademik başarıya etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (Özel Sayı), 2113-2139.
- Meşin, D. (2008). *Yenilenen altıncı sınıf matematik öğretim programının uygulanması sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Murat, M., Aslantaş, H. İ. ve Özgan, H. (2006). Öğretim elemanlarının sınıf içi eğitim-öğretim etkinlikleri açısından değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 263-278.
- Nalçacı, A. ve Ercoşkun, M. H. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanılan materyaller. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 141-154.
- Öncü, Z. (2018). *Din ve ahlak eğitim-öğretiminde materyal kullanımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 126-149.
- Özdemir, M. (2010). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin DKAB derslerinde öğretim materyali hazırlama ve kullanma durumu*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Özkurt, M. F. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilik algıları ile öğretim teknolojileri ve materyal tasarım becerileri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Polat, S. ve Özcan, A. (2014). Akıllı tahta kullanımıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 439-455.
- Ridhwan, R., Sumarmi, S., Ruja, İ. N., Utomo, D. H. ve Sari, R. M. (2019). Student perception on teaching materials development to increase students’ knowledge of aceh's maritime potential. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 7(4), 1295-1309.
- Rini, A. P., Suryani, N. ve Fadhilah, S. S. (2019). Development of the predict observe explain (POE)-based thematic teaching materials. *International Journal of Educational Research Review*, 4(1), 1-7.
- Saka, A. Z. ve Saka, A. (2005, 21-23 Eylül). *Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinde mesleki becerilerini geliştirme düzeyi: Sakarya örneği*. V. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu’nda sunuldu, Sakarya.
- Saritepeci, M., Durak, H. ve Seferoğlu, S. S. (2016). Öğretmenlerin öğretim teknolojileri alanında hizmet-içi eğitim gereksinimlerinin Fatih projesi kapsamında incelenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 7(3), 601-620.
- Schoepp, K. (2005). Barriers to technology integration in a technology-rich environment. *Learning and Teaching in Higher Education: Gulf Perspectives*, 2(1), 1-24.

- Semerci, A. (2006). *İlköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin, etkili materyal kullanma yeterlilikleri üzerine öğretmen ve yönetici görüşleri (Antalya ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Sever, R. (2017). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sevim, O. (2016). Öğretim materyallerinin etkililiğini artırmaya yönelik disiplinlerarası materyal geliştirme model önerisi: DIMAG Modeli. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1275-1301.
- Shyamlee, S. D. ve Phil, M. (2012). "Use of technology in english language teaching and learning": an analysis. *2012 International Conference on Language, Medias and Culture IPEDR*, 33, 150-156.
- Soydan, C. (2018). *Bilişim teknolojileri öğretmeni rehberliğinde branş öğretmenlerinin dijital materyal geliştirme süreçlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Sönmez, V. (2014). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2015). *Örnekleriyle eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sülükçü, Y. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde (Temel seviye A1) bilgisayar destekli materyal geliştirme ve bunun öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Şahin, M. (2014). Öğretim materyallerinin öğrenme-öğretme sürecindeki işlevine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 995-1012.
- Şahin, S., Gençtürk, E. ve Budanur, T. (2007). Coğrafya öğretiminde uygun grafik seçimi ve kullanımının öğrenme üzerindeki etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 293-302.

- Şensoy, Ö. ve Yıldırım, H. İ. (2016). 8.sınıf fen ve teknoloji dersinde üç boyutu görsel materyal kullanımının başarıya ve tutuma etkisinin araştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 85-102.
- Şentürk, H. ve Kurşun, E. (2021). Öğretmenlerin eğitsel videoları tercih etme nedenleri ve derslerinde kullanım biçimleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 164-184.
- Şimşek, A. (2003). Tarih öğretiminde görsel materyal kullanımı. *G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 141-155.
- Tanhan, F. (2000). *Eğitimde program geliştirmenin kültürel temelleri ve öğretim açısından önemi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Tekinarslan, E. (2007). Eğitimde internet kullanımı. Ö. Demirel ve E. Altun (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarım* (s. 145-169). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Thakur, V. S. (2015). Using supplementary materials in the teaching of english: Pedagogic scope and applications. *English Language Teaching*, 8(12), 1-6.
- Tutkun, Ö. F. ve Koç, M. (2014). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin hedeflerine ulaşma derecesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(3), 419-430.
- Türel, Y. K. ve Johnson, T. E. (2012). Teachers' belief and use of interactive whiteboards for teaching and learning. *Educational Technology ve Society*, 15(1), 381-394.
- Tyler, R. W. (2014). *Eğitim programlarının ve öğretimin temel ilkeleri* (çev. M. E. Rüzgar ve B. Aslan). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K. ve Gülüm, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde tarih ve coğrafya konuları işlenirken öğretmenlerin materyal kullanma durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99.
- Uşun, S. (2016). *Eğitimde program değerlendirme süreçler-yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Uysal, M. P. (2010). Öğretim etkinlikleri kuramı ve BDÖ tasarımına yeni bir dinamik yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 75-96.
- Uzunöz, A., Aktepe, V. ve Gündüz, M. (2017). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersinin, mesleki açıdan kazandırdıklarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri: Nitel bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 317-339.
- Wang, Z. (2015). An analysis on the use of video materials in college english teaching. *International Journal of English Language Teaching*, 2(1), 23-28.
- Widarti, H. R., Rokhim, D. A. ve Syafruddin, A. B. (2020). The development of electrolysis cell teaching material based on STEM-PjBL approach assisted by learning video: A need analysis. *Jurnal Pendidikan IPA Indonesia (JPII)*, 9(3), 309-318.
- Woottipong, K. (2014). Effect of using video materials in the teaching of listening skills for university students. *International Journal of Linguistic*, 6(4), 200-212.
- Yakar, A. (2016). Geleceğin eğitimi üzerine program ve tasarım modeli önerileri: “Yaşamsal eğitim programları” ve “Yaşamsal öğretim tasarımları”. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-15.
- Yanpar Yelken, T. ve Yavuz Konokman, G. (2020). Program geliştirmede hedefler. B. Oral ve T. Yazar (Editörler). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme* (s. 275-298). Ankara: Pegem Akademi.
- Yanpar Yelken, T. (2009). Öğretmen adaylarının portfolyoları üzerinde grup olarak yaratıcılık temelli materyal geliştirmenin etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 83-98.
- Yaşar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler dersinde görsel materyal kullanımı ile coğrafya konularının eğitim ve öğretimi. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/163/yasar.htm adresinden alınmıştır.
- Yaşlıca, E. (2019). *Sanal sınıf ortamında etkileşimli öğretim materyalinin başarıya ve tutuma etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yazıcı, K. ve Kaya, B. (2010). Öğrencilerin sosyal bilgiler yazılı materyallerinden öğrenmelerini etkileyen bireysel faktörler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 31-40.
- Yazlık, D. Ö. (2018). Öğretmenlerin matematik öğretiminde somut öğretim materyali kullanımına yönelik görüşleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 775-805.
- Yeşilyurt, E. (2006). *Öğretmenlerin öğretim araç ve gereçlerini kullanma durumlarını etkileyen faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2018). *Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin ders materyali geliştirme/kullanma durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, H. H. (2012). *Öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının değerlendirilmesi (Şişli Endüstri Meslek Lisesi Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, E. M. ve Bilici, S. (2015). Görsel sanatlar öğretmenlerinin kullandıkları öğretim teknolojileri ve materyalleri. *KSBD Hüseyin Hüsnü Tekışık Özel Sayısı*, 2, 51-65.
- Yılmaz, E., Köseoğlu, E. ve Yıldırım, Y. (2020). 4. sınıf “Basit elektrik devreleri” ünitesi için bir öğretim materyali tasarımı ve tasarıma yönelik öğretmen ve öğrencilerin görüşleri. *Karamanoğlu Mehmetbey Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 100-109.
- Yiğit, N. (Editör). (2009). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Trabzon: Akademi Kitabevi.

- Yörük, S. ve Verim, G. (2014). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öğretim teknolojileri ve materyal tasarımlarına ilişkin görüşleri. *AKÜ FEMÜBİD*, 14, 1-8.
- Zan, A. M., Nilyani, K., Azriyanti, R., Asrizal, A. ve Festiyed, F. (2023). The effect of STEM-based mathematics and natural science teaching materials on students critical and creative thinking skills: A meta-analysis. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 9(6), 54-64.

EKLER

Ek 1. Uygulanan Görüşme Formu

Ek: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmada, öğretim sürecinin niteliğini etkileyen öğretim materyalleriyle ilgili öğretmenlerin yaşadığı sorunlara ve bu sorunların çözülmesi kapsamına bağlı olarak öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır.

Öğretim Materyali: Öğretim süresi boyunca öğretim araçlarının yardımıyla kullanılabilen ve öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılım göstermelerini, etkileşim düzeylerini arttırabilmelerini sağlayan kaynaklardır.

Yönerge: Bu araştırmada görüşme süresince söyleyeceğiniz her şeyin gizli tutulacağını belirtmek isterim. Elde edilen isimler ve kişiye ait bilgiler araştırma kapsamı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacak, öğretmenlerin kimlikleri açıklanmayacaktır. Görüşmenin, on beş dakika süreceğini düşünüyorum. Lütfen aşağıdaki kişisel bilgiler bölümünü ile görüşme sorularını içtenlikle cevaplarsanız sevinirim. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Bayram GÖKTAŞ
Doç. Dr. Fevzi DURSUN
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

I. BÖLÜM-KİŞİSEL BİLGİLER (Lütfen durumunuzu açıkça söyleyiniz).

Cinsiyetiniz:

Öğretmenlik Branşınız:

Mesleki Kıdeminiz:

II. BÖLÜM-AÇIK UÇLU SORULAR (Lütfen düşüncelerinizi açık ifadelerle söyleyiniz).

Soru 1. Öğretim sürecinde ne tür materyaller kullanıyorsunuz? Niçin bu materyalleri tercih ediyorsunuz?

Soru 2. Öğretim sürecinde kullanılan materyallere nasıl ulaşıyorsunuz?

Soru 3. Öğretim sürecinde kullanacağınız materyalleri hangi kriterlere göre seçiyorsunuz?

Soru 4. Öğretim sürecinde kullanacağınız materyalleri nasıl tasarlıyorsunuz?

Soru 5. Öğretim sürecinde kullanacağınız materyalleri nasıl geliştiriyorsunuz?

Soru 6. Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinelişkin karşılaştığınız sorun veya zorluklar nelerdir?

Soru 7. Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinelişkin sorunların çözümü için önerileriniz nelerdir?

Soru 8. Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesinin öğretime katkıları nelerdir?

Sonda: Öğretmen açısından?

Öğrenci açısından?

Soru 9. Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesikonusunda eğitim programlarında ne tür değişiklikler gerçekleştirilebilir?

Not: Cevaplarınızı genişleterek istediğiniz kadar söyleyebilirsiniz.

Ek 2. Osmaniye İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni Olur Yazısı

T.C.
OSMANİYE VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-33217192-605.01-54929435

Konu : Araştırma Uygulama İzni
(Bayram GÖKTAŞ)

09/08/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğünün 25/07/2022 tarih ve 186687 sayılı yazısı.

İlgi yazı ve ekleri İlimiz Eğitimi Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Bayram GÖKTAŞ'ın İlimizde bulunan resmi ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlere okul müdürlüğünün sorumluluğunda **"Öğretim sürecinde öğretim etkinliklerinin değişik materyallerle desteklenmesine yönelik öğretmen görüşleri"** konulu tez çalışmasını yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Aydın ALBAK
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Adem YILMAZ
Vali a
Vali Yardımcısı

**Ek 3. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları
Etik Kurul Kararı**

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI
ETİK KURULU KARARLARI

KARAR TARİHİ	OTURUM NO	KARAR SAYISI
20.07.2022	10	01-46

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkan Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR başkanlığında toplandı.

KARAR 10.01- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 21.06.2022 tarih ve 176680 sayılı yazısı görüşüldü.

Aşağıda bilgileri yer alan araştırmacıların yapmak istediği uygulamaların ve kullanacağı veri toplama araçlarının etik açıdan uygunluğuna oy birliği ile karar verildi.

ÇALIŞMANIN TÜRÜ	Yüksek Lisans Tezi
BAŞLIK	Öğretim Sürecinde Öğretim Etkinliklerinin Değişik Materyallerle Desteklenmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri
TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ/ YAZARI	Bayram GÖKTAŞ (Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı)
RAPORTÖR GÖRÜŞÜ	OLUMLU

Prof. Dr. Eren YÜRÜDÜR
Etik Kurul Başkanı
(İmza)

Doç. Dr. Mehmet KARGÜN
Başkan Yardımcısı
(İmza)

Prof. Dr. Mehmet Serkan UMUZDAŞ
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Emine ÖĞÜK
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Yücel EROL
Üye
(İmza)

Doç. Dr. Fatih YAZICI
Üye
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Şevki BABACAN
Üye
(İmza)